

ZPRÁVODAJ

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Červenec 2002

Ročník XII

Číslo 7

ČASOPIS SE TISKNE NA RECYKLOVANÉM PAPIRU

OBSAH

Komentář

CP7 – setkání expertů z celého světa.....1

Aktuality

7. mezinárodní seminář UNEP o čistší produkci
na nejvyšší úrovni2
- Senát schválil Stockholmskou úmluvu3
- Udělení první oficiální autorizace k zákonu
o obalech společnosti EKO-KOM, a.s.4
- Němci ujistili, že Labe regulovat nebudou8
- Možnosti environmentálního poradenství
– pozvánka na výstavu9
- Nová „Fakta a čísla OSN“ jsou na světě!9
- Ředitel Ekofilmu zvolen prezidentem ECOMove
International10
- Setkání ministrů na Maltě10
- Novinky Národního programu označování
ekologicky šetrných výrobků11
- Bike + 10 – každý bude vítán11

Konference

- Šesté zasedání Konference smluvních
stran Úmluvy o biologické rozmanitosti.....12
- Třetí zasedání Mezivládního výboru
pro Cartagenský protokol o biologické
bezpečnosti.....14

Evropská unie

- „Peer Review“: Prověrka připravenosti ČR
na provádění evropské legislativy životního
prostředí.....16

Informujeme

- Dotace MŽP nestátním neziskovým organizacím
– minulých deset let a současnost.....17
- Finanční podpora využívání obnovitelných
zdrojů ze SFŽP.....24
- Světová strategie ochrany rostlin
– významný mezník naplňování Úmluvy
o biologické rozmanitosti.....25

Představujeme

- Ekozemědělcem roku Jana Radičová.....26
- Osobnosti a trvale udržitelný rozvoj28

RNDr. Dagmar Sucharovová z odboru strategií MŽP, náměstkyně ministryně Ing. Martina Motlová a ředitelka Českého centra čistší produkce RNDr. Anna Christianová, CSc., na semináři CP7.

Foto: Eva Veverková

CP7 – setkání expertů z celého světa

Jsme velmi rádi, že se Česká republika aktivně zapojila mezi ty státy světa, které se ve svém každodenním životě snaží prosazovat principy čistší produkce, postupně čím dále tím více využívat preventivní metody pro předcházení znečištění životního prostředí a zapojovat se do hnutí pro udržitelnou spotřebu.

Dokladem toho je i uskutečnění setkání více jak 350 expertů z celého světa, kteří ve dnech 29. – 30. dubna 2002 jednali o těchto aktuálních otázkách na 7. Mezinárodním semináři UNEP na nejvyšší úrovni o čistší produkci pod garancí UNEP a Ministerstva životního prostředí ČR.

Projednávaná témata mezinárodního semináře byla směřována na využívání těch nástrojů a opatření, jejichž cílem je globální změna myšlení, tj. dosažení stavu, kdy se prevence stává jedním z nejdůležitějších kritérií v rozhodovacím procesu, ať už se jedná o řízení na úrovni státních orgánů, vrcholového managementu velkých podniků nebo na úrovni malých a středních podniků. Zásadní roli hrají v tomto procesu jednotlivé zájmové skupiny a jejich aktivita a síla prosadit tyto preventivní přístupy a nástroje do každodenní praxe. Určitě se jedná i o to, aby aplikace nových přístupů v ochraně životního prostředí nebyla vnímána jako nadstandardní přístup, spojený s nadstandardním ekonomickým zatížením.

Diskutované problémy úzce souvisely i s hodnocením, jak implementace Agendy 21 napomohla k odstraňování a zmírňování chudoby a přispěla ke snižování znečištění životního prostředí. Významné byly otázky, jak více integrovat změnu vzorců spotřeby a výroby do podnikatelských aktivit i do každodenního

života. Vítkame také iniciativu UNEP, vyhlášenou v průběhu mezinárodního semináře p. Klausem Töpferem, generálním ředitelem UNEP, která odstartovala rozšíření a využívání praktických nástrojů, spojených s ekologizací výrobků a služeb na základě uplatnění principů hodnocení životního cyklu (LCA).

Zabývali jsme se také vymezováním úkolů jednotlivých zájmových skupin, které v prosazování těchto nových přístupů mají určité významnou roli jak na úrovni vlády a veřejné správy, tak na úrovni podnikatelské sféry i nevládních organizací.

Jsmo přesvědčeni, že intenzivní práce expertů celého světa k otázkám rozvoje a kontinuální aplikaci

integrováné a preventivní strategie na procesy, výroby a služby, které by měly být přínosem nejenom pro oblast ekonomickou, je dalším krůčkem k tomu, abychom postupně vytvářeli dobré podmínky pro bezpečnost práce, zdraví a ochranu životního prostředí lidí na principech udržitelného rozvoje společnosti.

Dosažené výsledky jednání 7. mezinárodního semináře UNEP na nejvyšší úrovni o čistší produkci budou využity jako jeden z podkladů pro jednání Světového summitu o udržitelném rozvoji v Johannesburgu 2002.

RNDr. Dagmar Sucharovová,
odbor strategií MŽP

7. mezinárodní seminář UNEP o čistší produkci na nejvyšší úrovni

29. – 30. dubna se v Praze konal 7. mezinárodní seminář UNEP na nejvyšší úrovni (CP 7), jehož hostitelem bylo Ministerstvo životního prostředí České republiky. Semináře se zúčastnilo přes 350 účastníků na řídicí úrovni z 85 zemí, aby posoudili pokrok při prosazování a realizaci čistší výroby na celém světě a podali doporučení na podporu čistší výroby a udržitelné spotřeby.

Mezi doporučení předložená a podpořená všemi účastníky patří:

1. Dále posilovat postupy vlád a pokračovat ve strategiích na vybudování institucí pro rozvoj hlavního proudu čistší produkce (CP), se zvláštním důrazem na podporu institucionální, technické a řídicí kapacity Národních center čistší produkce (NCPC) sponzorovaných UNEP/UNIDO a jiných národních center čistší produkce (CPC).

2. Rozšířit rozsah CP tak, aby byla zaměřena na udržitelnou spotřebu a aby zvláštní pozornost byla věnována odraznému efektu neudržitelné spotřeby. Tato rozšířená definice CP by se měla integrovat do myšlení v rámci udržitelné spotřeby. Iniciativa životního cyklu UNEP/SETAC (Společnost pro environmentální toxikologii a chemii), která byla zahájena na semináři, by měla poskytnout příležitost ke sdělování rozšířené definice CP a udržitelné spotřeby.

3. Dále pokračovat v rozvíjení postupů, plánování a strategií orientovaných na CP pro dosažení environmentálních i sociálních cílů. Vytvářet rámce ekonomického a politického chování na racionální, regionální a mezinárodní úrovni. Podporovat Mezinárodní deklaraci o čistší produkci (IDCP) a přijímat další povinnosti. Zařadit CP do hlavního proudu řízení životního prostředí a do postupů a programů rozvoje národní ekonomiky.

4. Rozvíjet vzájemné propojení mezi CP a multilaterálními dohodami o životním prostředí (MEA). Definovat specifické potřeby a spojení různých MEA ve vztahu k CP. NCPC/CPC by se měla povzbuzovat k tomu, aby hrála a rozšiřovala svou úlohu při vytváření takových spojení a budování dialogu. V rámci aktivit NCPC/CPC by se měly zřídit clearingové instituce a centra pro zdokonalování vývoje a převodu technologií souvisejících s různými MEA.

5. Podporovat CP v investování a získávat závazky soukromého finančního sektoru. Podporovat financování CP prostřednictvím místních financujících institucí, stejně jako multilaterálních bank rozvoje. Zvyšovat kapacitu místních finančních institucí, posilovat mechanismy financování a zlepšovat velké, malé a střední podniky a místní vlády, zvláště v nově industrializovaných zemích.

Ministr Kuřvart diskutuje se zahraničními účastníky semináře.

6. Podporovat aplikaci CP do jiných sektorů, jako služby a infrastruktura, při použití vzájemně se doplňujících přístupů včetně zdrojů čisté energie, účinnosti energie, bezpečnější výroby, ochrany zdrojů a designu čistého výrobku. Rozšiřovat základnu hmotně zainteresovaných osob, jako organizací souvisejících se zákazníky, médií a subjektů, které mají určitou roli na trhu, jako maloobchodníků, prodejců, dodavatelů a vládních nákupních jednotek.

Generální ředitel UNEP Klaus Töpfer a ministr životního prostředí Miloš Kužvar na tiskové konferenci

7. Rozšiřovat obchodní spojení a mezipodnikovou součinnost prostřednictvím takových sítí, jako je Síť udržitelné alternativy (SANET) zahájená UNEP/Globálním fondem pro životní prostředí. Při dalším prosazování převodu technologií z průmyslově vyspělých zemí na země s rozvíjejícím se průmyslem respektovat potenciál místního rozvoje technologií.

8. Zvyšovat poptávku po informacích souvisejících s CP posunem za vytváření informačních sítí k řízení a poradenství v oblasti znalostí. Zkvalitňovat kontext, závažnost a přístupnost pro uživatele stávajících informačních systémů CP pro rozvojové země. Posilovat kapacitu národních informačních uzlů (NCPC/CPC) pro efektivnější předávání informací.

9. Podporovat inovační partnerství s jinými mezinárodními / národními orgány, mezi podnikáním – občanskou společností, podnikáním – vládou a zdůrazňovat úlohu, kterou může CP hrát směrem k takovým sociálním otázkám jako jsou lidská práva a vymýcení chudoby.

10. Zdůrazňovat a integrovat zdravotní a bezpečnostní otázky související s pracovištěm, otázky žen a mužů a pracovních práv při realizaci CP.

11. Pokračovat v úsilí při prosazování CP do malých a středně velkých podniků, zvláště v rozvojových zemích, prostřednictvím takových přístupů jako řízení řetězců dodávek zahrnujících obchod, uzavírání smluv a převodu informací a technologií.

12. Pokračovat v úsilí při budování kapacit v CP tak, že se budeme snažit integrovat CP do programů vysokoškolského vzdělávání a výchovy obyvatel a používáním strategií „vychovávat vychovatele“ pro vybudování kapacity CP mezi profesionály soukromého sektoru a vládními agenty.

Pro realizaci výše uvedených doporučení by UNEP dále měl hrát vedoucí roli a roli katalyzátoru, ve spolupráci s dalšími mezinárodními orgány, zvláště UNIDO, ILO a multilaterálními a regionálními bankami pro rozvoj.

Tato doporučení by se měla považovat za vstup pro světový summit o udržitelném vývoji v Johannesburgu v roce 2002.

(z oficiální závěrečné zprávy CP 7)

Senát schválil Stockholmskou úmluvu

9. května 2002 Senát Parlamentu České republiky odsouhlasil ratifikaci tří důležitých dokumentů týkajících se ochrany životního prostředí: Stockholmské úmluvy o persistentních organických látkách (pro bylo 54 senátorů z 63 přítomných) a dvou protokolů k Úmluvě o dálkovém znečišťování ovzduší – o perzistentních organických látkách a o těžkých kovech.

Stockholmskou úmluvu podepsal 23. května 2001 na diplomatické konferenci ve Stockholmu ministr životního prostředí ČR Miloš Kužvar spolu se zástupci dalších 90 zemí. Jejím cílem je ochrana zdraví a životního prostředí před škodlivými vlivy persistentních organických polutantů, tedy látek nebezpečných pro lidské zdraví, které setrvávají v prostředí po dlouhou dobu. Vztahuje se na pesticidy (aldrin, DDT, endrin, heptachlor, hexachlorbenzen, chlordan, mirex, toxafen), průmyslové chemikálie (PCB, hexachlorbenzen) a nežádoucí vedlejší produkty různých výrob (dioxiny, furany).

Dioxiny jsou stejně jako PCB či hexachlorbenzen nebezpečné již ve stopových koncentracích. Způsobují poškození imunitního a hormonálního systému, některé z těchto látek jsou rakvinotvorné. Člověk jich většinu přijme potravinami, do nichž se z 80 % dostávají z ovzduší. Vznikají například jako nechtěný vedlejší produkt v chemických procesech, kde se

používá chlór (při výrobě PVC), nebo spalováním chlorovaných látek (při spalování odpadů nebo v hutnictví). Polychlorované bifenyly stále ještě obsahují mnohé transformátory a kondenzátory.

Nevládní organizace schválení dokumentů velmi přivítaly. „Například spalovny budou donuceny změnit své dosavadní technologie a omezit produkci dioxinů vypuštěných do ovzduší. Ty spalovny, které nejvíce znečišťují životní prostředí, budou donuceny ukončit provoz. Ratifikace přinese také zpřísnění kontroly nad odpady obsahujícími polychlorované bifenyly. Zesílí se i dohled nad potenciálními úniky hexachlorbenzeny. Jmenované chemické látky patří mezi nejnebezpečnější škodliviny,“ uvedl vedoucí projektu Budoucnost bez jedů RNDr. Jindřich Petrlík z ekologického sdružení Arnika.

Podrobněji jsme o Stockholmské úmluvě psali ve Zpravodaji 7/2001.

Pla

Udělení první oficiální autorizace k zákonu o obalech společnosti EKO – KOM, a.s.

Dne 28. března 2002 vydal odbor odpadů MŽP rozhodnutí o udělení autorizace podle zákona č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů společnosti EKO-KOM, a.s. Jedná se o první oficiální autorizovanou obalovou společnost v České republice. Podle autorizace, která byla udělena, bude společnost EKO-KOM, a.s., zajišťovat sdružené plnění pro spotřebitelské, skupinové a přepravní obaly a pro všechny druhy obalů. Autorizace byla vydána na dobu určitou, do 31. 12. 2005. Text rozhodnutí je k dispozici na internetových stránkách Ministerstva životního prostředí www.env.cz.

Dobrovolná dohoda, na základě které společnost EKO-KOM, a.s., vytvářela systém třídění použitých obalů a zajišťovala povinným osobám splnění povinností podle již neplatného zákona č. 125/1997 Sb. o odpadech, pozbyla po třech letech dne 1. 4. 2002 účinnosti.

Autorizované společnosti budou uzavírat smlouvy o tzv. sdruženém plnění s jednotlivými povinnými

osobami, které o to projeví zájem, a budou jim zajišťovat za určitých podmínek formou placené služby splnění povinností zpětného odběru obalů a obalových odpadů a využití odpadu z obalů (viz tabulka). Ty budou autorizované společnosti zajišťovat především pomocí smluvních vztahů s obcemi, které provádějí třídění komunálního odpadu. Za tuto službu budou obcím platit.

**Požadovaný rozsah recyklace a využití obalového odpadu
stanovený v autorizaci udělené a.s. EKO-KOM pro jednotlivé druhy obalů v jednotlivých letech
A: recyklace, B: celkové využití**

OBALY	31. 12. 2002		31. 12. 2003		31. 12. 2004		31. 12. 2005	
	A	B	A	B	A	B	A	B
	%	%	%	%	%	%	%	%
Z papíru	30	35	35	45	40	50	45	55
Ze skla	32	32	50	50	65	65	80	80
Z plastů	15	17	18	23	20	28	25	35
Z kovů	11	11	15	15	20	20	25	25
CELKEM	25	30	32	39	38	45	45	52

(Podle § 4, odst. 1, písm. c) odpady z obalů musí být využitelné jedním ze tří uvedených postupů – recyklací (materiálovou), energetickým využitím a organickou recyklací. Celkovým využitím se tedy rozumí součet těchto tří postupů a součet množství odpadů a obalů, které takto byly využity.)

Autorizované obalové společnosti podle zákona č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů

Základním cílem zákona č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů (dále jen zákon o obalech) je **především komplexně řešit problematiku obalů a obalových odpadů. Přitom vychází z legislativy EU v oblasti nakládání s obaly, tj. směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/62/ES o obalech a obalových odpadech a předpisů na ni navazujících.** Požadavky této směrnice a vyjednané pozice byly do zákona plně zahrnuty, pro její transpozici bylo vyjednáno **přechodné období do r. 2005**, týkající se rozsahu povinných kvót pro recyklaci a využití obalů.

Na základě transpozice legislativy EU zákon o obalech ukládá povinným osobám, které uvádějí na trh nebo do oběhu obaly nebo balené výrobky (tzn. výrobcům, dovozcům, distributorům a prodejcům) příslušné povinnosti – především se jedná o **povinnost zajistit zpětný odběr obalů a odpadu z obalů a dále o povinnost využití stanoveného množství**

odpadu z obalů. Jedná se o tzv. princip rozšířené odpovědnosti, tzn. že odpovědnost těchto osob za obal nekončí jeho prodejem spotřebiteli, ale trvá po celý životní cyklus obalu. **Tímto způsobem se postupně přenáší odpovědnost za odpady z obalů z občanů a obcí na tzv. povinné osoby.**

Zpětný odběr obalů a obalových odpadů

Povinnost zajistit zpětný odběr pro povinné osoby znamená, že na použité obaly od spotřebitelů (tzn. nejen na papírové, plastové a skleněné, ale i kovové či kombinované obaly – např. obaly z vrstvených materiálů na mléko, džusy apod.) musí povinné osoby zajistit zpětný odběr prostřednictvím sběrných míst, a to bez nároku na úplatu za tento odběr, tedy bezúplatně. Sběrná místa přitom musí zajistit v dostatečné četnosti a dostupnosti, tzn., že sběrná místa musí odpovídat místům prodejnám

výrobků v těchto obalech a zajištění zpětného odběru musí odpovídat obvyklým možnostem spotřebitele bez jeho nadměrného zatížení.

Sběrným místem pro jednorázové spotřebitelské obaly přitom mohou být např. separační kontejnery na plastové, papírové, skleněné či kovové obaly nebo speciální pytle pro třídění v jednotlivých domácnostech. **Lze předpokládat, že v případě kombinovaných obalů bude způsob jejich sběru zajištěn prostřednictvím separačních kontejnerů na jiné obalové materiály, patrně na plasty.** Do těchto nádob by se tedy sbíraly oba druhy obalových mate-

riálů, spotřebitel by však o tomto způsobu sběru musel být dostatečně informován.

Využití odpadu z obalů

Povinnost využití odpadu z obalů pro povinné osoby znamená, že z celkového ročního hmotnostního množství obalů, které byly uvedeny na trh nebo do oběhu, **musí povinné osoby zajistit recyklaci a využití minimálně takových procentuálních hmotnostních podílů, jaké jsou stanovené v příloze č. 3 zákona o obalech.**

Nejčastější dotazy v oblasti odpadového a obalového hospodářství:

1. Je či není daný výrobek obalem?

Zákon o obalech se vztahuje na všechny obaly, které jsou v ČR uváděny na trh nebo do oběhu, kromě přepravních kontejnerů. Jednoduše řečeno, obalem je vše, co slouží k pojmnutí zboží, jeho ochraně, seskupení nebo k manipulaci s ním a také to, co slouží při nabídce zboží spotřebiteli. Obalem ve smyslu zákona nejsou výrobky sloužící k balení věci, která není zbožím.

Ve sporných případech a pochybnostech o tom, zda výrobek je nebo není obalem, rozhoduje Ministerstvo průmyslu a obchodu po projednání s Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem zemědělství.

2. Jaké jsou prováděcí právní předpisy k zákonu o obalech a kdy začnou platit?

Zákon o obalech má celkem čtyři prováděcí právní předpisy. Na konci března a v první polovině dubna byly již všechny vydány ve Sbírce zákonů.

- 1) **Vyhláška MPO č. 115/2002 Sb.**, o podrobnostech nakládání s obaly, která nabyla účinnosti dne **9. dubna 2002**, stanovuje:
 - a) postup určování nejmenší hmotnosti a nejmenšího objemu obalů,
 - b) způsob hodnocení koncentrace látek uvedených v Seznamu dosud klasifikovaných nebezpečných chemických látek,
 - c) limitní hodnotu součtu množství olova, kadmia, rtuti a chromu s oxidačním číslem VI v obalu,
 - d) způsob hodnocení využitelnosti obalů,
 - e) rozsah a způsob označování obalů z hlediska použitého materiálu obalu,
 - f) náležitosti opatření umožňujících opakované použití obalů a způsob a postup opakovaného použití obalů.
- 2) **Vyhláška MPO č. 116/2002 Sb.**, která stanovuje způsob označování vratných zálohovaných obalů, **nabyla účinnosti dne 1. května 2002.**
- 3) **Vyhláška MŽP č. 117/2002 Sb.**, o rozsahu a způsobu vedení evidence obalů a ohlašování údajů z této evidence, **nabyla účinnosti dne 9. dubna 2002.**
- 4) **Nařízení vlády č. 111/2002 Sb.**, kterým se stanoví výše zálohy pro vybrané druhy vratných zálohovaných obalů, **nabyla účinnosti dne 13. května 2002.**

3. Jakými způsoby splní povinná osoba své povinnosti z § 10 a 12 zákona o obalech?

(zpětný odběr obalů a obalových odpadů a využití odpadu z obalů)

Možnosti, jak splnit tyto povinnosti, stanovuje § 13 odst. 1:

a) **Samostatné plnění** znamená, že povinná osoba může sama nebo prostřednictvím smluvního partnera zajistit na své náklady vytvoření sběrných míst pro „své“ obaly a současně zajistit využití sebraných obalů v míře dané přílohou.

Stejný způsob mohou využít osoby, které společně na základě smlouvy zajistí sběr obalů jimi uváděných na trh a společně jej financují z vlastních zdrojů, přitom počet takových osob a poskytované záruky pak vymezují jejich smluvní vztahy). Osoba (nebo osoby), které takto zajišťují splnění svých povinností, **jsou povinny zajistit informování spotřebitelů o způsobu zpětného odběru, vést samostatně evidenci obalů uváděných na trh, jejich sběru a využití. Jsou také samostatně kontrolovány inspekcí a nesou plně samy odpovědnost za plnění povinností.**

b) **Tzv. přenesení plnění na odběratele** umožňuje, aby se povinná osoba v dohodě s odběratelem výrobku vyvázala z uložených povinností tím, že odběratel tyto povinnosti převezme.

Tato dohoda musí být provedena **v rámci smlouvy, kterou se přenáší vlastnické právo k výrobku;** jiným způsobem nelze povinnost přenést. Umožňuje se tak, aby například výrobce obalu, který nezná jeho další použití (na exportovaný obal se nevztahuje povinnost zpětného odběru) mohl přenést povinnosti na odběratele, výrobce finálního výrobku, který sám má ze zákona stejnou odpovědnost jako výrobce obalu. Je tedy možná dohoda, který článek distribučního řetězce povinnost splní. Aby nebylo možné se povinnosti vyhnout jejím přenesením na fiktivní firmy, je přenesení možné pouze s vlastnickými právy k výrobkům.

c) **Plnění prostřednictvím tzv. autorizované obalové společnosti** (dále jen autorizovaná společnost). Jde o akciovou společnost účelově založenou a provozovanou samotnými výrobci a dovozci obalů, která musí splnit přísné podmínky, aby mohla vzniknout a obdržet rozhodnutí o autorizaci, které vydává MŽP.

Autorizovaná společnost bude uzavírat smlouvy o **tzv. sdruženém plnění** s jednotlivými povinnými osobami, které o to projeví zájem, a bude jim zajišťovat za určitých podmínek formou placené služby splnění povinností zpětného odběru obalů a obalových odpadů a využití odpadu z obalů. Ty bude autorizovaná společnost zajišťovat pravděpodobně pomocí smluvních vztahů s obcemi, které provádějí třídění komunálního odpadu, anebo prostřednictvím podniků, které zajišťují nakládání s komunálním odpadem a jeho třídění. Za tuto službu bude obcím anebo podnikům platit.

Pro povinné osoby je v souvislosti s autorizovanou společností důležité také to, že nemusí nutně uzavírat s autorizovanou společností smlouvu o sdruženém plnění na všechny své obaly, které uvádí na trh nebo do oběhu, ale dle svého uvážení na tu část obalů, které autorizované společnosti nabídne.

Tzn., že pokud např. povinná osoba používá částečně i vratné opakovaně použitelné obaly, má na ně zaveden systém zpětného odběru a opakovaně je používá (podle § 13 odst. 2), může povinnosti na tyto obaly řešit samostatně podle § 13 odst. 1 písm. a). A pokud stejná povinná osoba používá i jednocestné obaly, může na ně uzavřít smlouvu o sdruženém plnění s autorizovanou společností podle § 13 odst. 1 písm. c).

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že povinná osoba může k naplnění povinností § 10 a § 12 pro různé části z celkového počtu svých obalů využít kombinaci třech možností, uvedených v § 13 odst. 1.

4. Nový zákon o obalech stanoví možnost zpětného odběru a využití odpadu z obalů formou sdruženého plnění. Organizace má dodavatele, který má uzavřenou smlouvu s autorizovanou obalovou společností. Musí se tato organizace také zapojit do systému nebo to není nutné?

Povinnost splnit povinnosti zpětného odběru a využití odpadu z obalů mají všechny články tzv. obalového řetězce, tedy výrobce, dovozce, plnič, distributor i prodejce. Tzn., že každý z nich nese odpovědnost za to, aby povinnosti byly splněny, fyzicky lze ovšem tyto povinnosti splnit pro jeden a tentýž obal pouze jednou. Každý článek obalového řetězce přitom musí být schopen pro účely kontroly doložit, že na obaly jím uváděné na trh nebo do oběhu má tyto povinnosti splněny. Tento způsob vzájemné spolupovědnosti výrazně zjednodušuje mechanismus kontroly plnění těchto povinností a vede k jejich rychlejšímu splnění povinnými osobami.

Je-li tedy splnění těchto povinností vzhledem k určitému obalu zajištěno **některou z povinných osob** v rámci obalového řetězce, **každá následující osoba, která uvádí tento obal do oběhu, má už splnění uvedených povinností vzhledem k tomuto obalu zajištěno.** Neznamená to však, že by se zbavovala odpovědnosti za plnění těchto povinností.

Konkrétně v návaznosti na položenou otázku to tedy znamená, že uzavřel-li dodavatel smlouvu o sdruženém plnění s autorizovanou společností,

nemusí odběratel na tytéž obaly uzavírat další smlouvu o sdruženém plnění, protože povinnosti zpětného odběru a využití odpadu z obalů na ně byly splněny.

5. Informace k plnění § 14 – Seznam osob

Zákon o obalech ve svém § 14 sice stanovuje povinnost do 60 dnů od vzniku povinnosti podat návrh na zápis do Seznamu osob, ovšem na toto ustanovení se vztahuje **přechodné období 6 měsíců** podle § 51 zákona o obalech. Osoby, kterým již povinnost vznikla, ji tedy musely splnit nejpozději do **30. června 2002.**

Povinnost zapsat se do Seznamu se přitom nevztahuje na:

- a) povinné osoby, které mají uzavřenu smlouvu o tzv. sdruženém plnění s autorizovanou obalovou společností,
- b) povinné osoby, které uvádějí obaly na trh nebo do oběhu výhradně prodejem spotřebiteli (tedy zejména prodejny, prodávající výhradně spotřebiteli). Ovšem za podmínky, že prokážou, že na všechny obaly, které uvádí na trh nebo do oběhu, jsou plněny povinnosti zpětného odběru obalů a obalových odpadů a využití odpadu z obalů jinou povinnou osobou, tzn. např. dodavatelem, výrobcem.

Návrh na zápis do Seznamu může být zaslán Ministerstvu životního prostředí, včetně odborů výkonu státní správy v jednotlivých krajích, písemně (ve čtyřech vyhotoveních) a současně na technickém nosiči dat. Elektronická forma není povinná, ovšem pokud ji povinná osoba chce uplatnit, může návrh na zápis zaslat na elektronickou adresu příslušného odboru výkonu státní správy nebo přímo Ministerstvu životního prostředí, a to na adresu:

ondrej_bacik@env.cz.

K návrhu na zápis do Seznamu je nutno připojit **doklad o zaplacení tzv. registračního poplatku za zápis do Seznamu.** Registrační poplatek se platí na účet Státního fondu životního prostředí, který je zřízen u České národní banky a má číslo **9025-001/0710.** Pro snadnou identifikaci příjmu z registračního poplatku je nutné uvést **variabilní symbol 477.** Vhodné je do poznámky uvést i IČO plátce.

6. Jaké povinnosti vyplývají z Vyhlášky MŽP o evidenci obalů?

Vyhláška MŽP č. 117/ 2002 Sb., o rozsahu a způsobu vedení evidence obalů a ohlašování údajů z této evidence, byla zveřejněna ve Sbírce zákonů dne 9. dubna 2002 a tentýž den nabyla účinnosti.

Vyhláška stanovuje rozsah a způsob vedení evidence a ohlašování údajů pouze pro povinné osoby zapsané do Seznamu osob, které jsou nositeli zpětného odběru a využití odpadu z obalů. Autorizované obalové společnosti a povinné osoby, které s nimi budou mít uzavřenu smlouvu o sdruženém plnění, budou provádět evidenci o obalech a ohlašování údajů z ní podle přílohy č. 4 k zákonu o obalech a podle rozhodnutí o autorizaci.

Povinnost vést evidenci podle § 15 zákona o obalech se vztahuje na povinné osoby od

1. ledna 2002, tedy od nabytí účinnosti zákona o obalech. Vzhledem k tomu, že právní předpis nemůže působit retroaktivně, nelze však na povinných osobách vyžadovat, aby vedly evidenci v rozsahu a způsobem stanoveným vyhláškou ještě před tím, než nabyla účinnosti. Zároveň se jedná o evidenci roční a zákon o obalech nestanovuje povinnost vést tuto evidenci průběžně.

Rozsah a způsob vedení a ohlašování evidence o obalech povinnými osobami je nezbytný primárně pro účely kontroly plnění povinností, založených zákonem o obalech, inspekčními orgány, a sekundárně jako podklad pro zpracovávání souhrnných zpráv o implementaci směrnice 94/62/ES o obalech a obalových odpadech v České republice a jejich zasílání Evropské komisi (tzv. reporting).

Základem vyhlášky jsou jednotlivé formuláře k evidenci a výkazu dat. Formuláře pro evidenci množství a vlastností obalů, uvedených na trh nebo do oběhu, a evidenci množství zpětně odebraných obalů a způsobu, jak s nimi bylo naloženo, slouží pro jednotlivé povinné osoby k vedení evidence v průběhu celého roku. Na jejím základě pak budou ohlašovat údaje z této evidence vyplněním výkazů, které jsou také přílohou vyhlášky. Množství vratných obalů se bude ohlašovat vyplněním příslušného výkazu. Na základě připomínek, uplatněných k vyhlášce ve vnějším připomínkovém řízení, byly její jednotlivé přílohy (evidenční a výkazové formuláře) doplněny o podrobné vysvětlivky tak, aby vedení evidence a její výkaznictví bylo co nejméně problematické.

Všechny výkazy s daty za uplynulý kalendářní rok povinné osoby zasílají Ministerstvu životního prostředí vždy **nejpozději do 15. února** v písemné podobě a zároveň na elektronickém nosiči dat, anebo způsobem podle zákona o elektronickém podpisu, tj. datovou zprávou opatřenou elektronickým podpisem ve smyslu tohoto zákona. MŽP bude vést **souhrnnou evidenci** shromážděných údajů, která bude **veřejně přístupná**.

7. Vratné opakovaně použitelné obaly – návrat systému vratných obalů, nové povinnosti, zajištění zpětného odběru a využití, právo spotřebitele na výběr

Zákon o obalech zavádí několik významných opatření k nápravě stavu, kdy systém vratných obalů byl zcela rozvrácen. Důležitá jsou zejména ustanovení § 9 zákona o obalech, která důkladně ošetřují oblast především ve vztahu k ochraně spotřebitele a z hlediska obnovení funkčního zálohového systému.

Ministerstvo životního prostředí považuje vratné zálohované obaly pro opakované použití za ekologicky šetrné a ekonomicky výhodné.

Pokud jsou na trh nebo do oběhu uváděny **obaly opakovaně použitelné**, zavádí se povinnost zajistit jejich opakované použití způsobem, který je uveden v příloze č. 2 zákona a ve vyhlášce MPO o podrobnostech nakládání s obaly, která bere za základ normu ČSN EN 13429 – obaly – opakované použití. Tyto obaly musí být vyrobeny tak, aby jejich konstrukce umožnila určitý počet obrátek, aby bylo možné jejich opětovné naplnění při dodržení hygienických předpisů apod. Smyslem tohoto ustanovení je

jednak zajistit skutečné, nikoli fiktivní opakované použití obalů, a také sladit jejich používání s pravidly EU.

Jestliže osoby, které uvádějí na trh nebo do oběhu vratné opakovaně použitelné obaly, zajistí **opakované použití alespoň 55 % obalů** nově uvedených na trh nebo do oběhu, **naplňují tak povinnost zpětného odběru a využití**. V praxi to znamená, že např. výrobci nápojů, kteří používají vratné zálohované obaly pro opakované použití, **nebudou mít s naplněním těchto nejvýznamnějších povinností ze zákona vážnější potíže**. Na obaly mají totiž přirozeně zaveden systém zpětného odběru (formou zálohování a výkupu lahví), ve kterém se standardně (v případě českých pivovarů) vrací 96 – 99 % obalů zpět k výrobcům. Za své obaly mají tedy maximální odpovědnost a již dnes povinnosti zpětného odběru a využití, resp. opakovaného použití, splňují (dokonce dalece přesahují) **a jsou schopni je realizovat samostatně**, bez pomoci autorizované obalové společnosti. Z tohoto hlediska lze tedy předpokládat, že **pro povinné osoby se vratné opakovaně použitelné obaly stanou ještě více ekonomicky zajímavé**.

Ustanovení § 9 zákona o obalech podrobně ošetřují oblast vratných zálohovaných obalů, především ve vztahu ke spotřebiteli a z hlediska obnovení funkčního zálohového systému.

Výkup zálohovaných obalů nesmí být omezen v množství a ani vázán na nákup zboží. Toto ustanovení se vztahuje nejen na obchody, ale i na ostatní subjekty v celém obchodním řetězci. Tzn., že nejen obchodník nesmí omezovat množství výkupu od spotřebitele, ale ani velkoobchod (distributor) a výrobce nesmí omezovat výkup, odběr prázdných obalů od obchodů. Výkup zálohovaných obalů musí být zajištěn v prodejně, která je prodává, **po celou provozní dobu**. Pokud výrobce **mění druh** vratného zálohovaného obalu nebo **ukončuje jeho výkup**, je povinen tuto skutečnost oznámit odběratelům **6 měsíců předem**. Zároveň v takových případech platí, že vratný zálohovaný obal musí být vykupován **nejméně jeden rok** od posledního uvedení na trh nebo do oběhu.

Vyhláška MPO č. 116/2002 Sb., stanovuje způsob označování vratných zálohovaných obalů, a sice „zálohovaný obal“. Doposud nebyla povinnost označovat tyto obaly zcela funkční, pouze některé výrobci, především pivovary, je označovaly způsobem „vratný obal“.

Zásadní novinkou je nařízení vlády č. 111/2002 Sb., kterým se stanoví výše zálohy pro vybrané druhy vratných zálohovaných obalů. Dne 29. 3. 2002 bylo vydáno ve sbírce zákonů v částce 49. Pro sedm nejběžnějších typů vratných zálohovaných lahví určuje jednotnou **výši zálohy 3 Kč. Nařízení vstoupilo v účinnost 45 dní poté, co bylo zveřejněno ve sbírce zákonů, tedy 13. května 2002.** Během této lhůty měli prodejci čas na to, aby splnili požadavek zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, a informovali spotřebitele o změně peněžní částky za vratné zálohované obaly nejméně 30 dnů přede dnem provedení změny. **Smyslem nařízení vlády je zajistit opět stabilní a funkční zálohový systém, který spotřebiteli (ale i prodejcům apod.)**

poskytne jistotu pevné výše zálohy a její navrácení. Předpokládá se tak obnovení důvěry v zálohový systém. Dřívější nežádoucí náhlé změny výše záloh již **nejsou možné** podle zákona o ochraně spotřebitele. Nařízením vlády nyní navíc zaniknou rozdílné výše záloh (od 0 – do 4 Kč) u vybraných druhů vratných zálohovaných obalů, jež byly v prodejnách praktikovány a spotřebitele většinou nemotivovaly k vracení lahví.

Pokud výrobci nápojů projeví v budoucnu zájem o doplnění dalších typů lahví, které splňují požadavky na opakované používání, může být seznam vratných zálohovaných lahví s pevnou výší zálohy rozšířen.

Druhy lahví, které obsahuje nařízení vlády:

Láhev na víno 1 l
Láhev na minerální vodu 0,7 l
Láhev na limonádu a sodovou vodu 0,33 l
Láhev na ovocný sirup 0,7 l
Pivní láhev 0,5 l NRW
Pivní láhev 0,5 l ALE
Láhev na minerální vodu 0,33 l

§ 9 zákona o obalech přináší ještě jednu významnou a diskutovanou novinku, a sice **tzv. právo spotřebitele na výběr**. Jedná se o povinnost obchodů s prodejní plochou nad 200 m², které prodávají nápoje v nevratných obalech, **nabízet od 1. 1. 2002 spotřebitelům stejné nápoje i ve vratných zálohovaných obalech, pokud taková alternativa na trhu existuje**. Spotřebitel má tak zajištěnu dostupnost nápojů i ve vratných zálohovaných obalech, která byla doposud problematická především kvůli odmítavému postoji většiny velkých prodejců k těmto obalům.

Legislativní výklad MŽP přitom upřesnil, že **stejným nápojem se rozumí:**

a) nápoje podle druhů, skupin a podskupin tak, jak jsou definovány ve vyhlášce Ministerstva zemědělství č. 335/1997 Sb., kterou se provádí § 18 zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, a

b) nápoje podle § 2 písmen a) až d) vyhlášky Ministerstva zdravotnictví č. 292/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích.

Stejným nápojem je tedy např. limonáda, minerální voda ochucená a přírodní, stolní voda ochucená, sodová voda, sirup, vína podle druhů apod. **Jestliže prodejny, jejichž prodejní plocha se rovná nebo je větší než 200 m², nabízí tyto nápoje v nevratných obalech, musí je nabídnout i ve vratných zálohovaných lahvích, pokud na trhu v těchto obalech existují.** Rozhodující je tedy členění nápojů podle druhů, skupin a podskupin, nikoli členění na značku či výrobce. **V případě minerálních vod, limonád, sirupů nebo vín alternativa těchto nápojů ve vratných zálohovaných obalech na trhu existuje a je stále dostatečně široká.**

Z uvedeného tedy vyplývá, že **prodejce se povinností umožnit spotřebiteli právo na výběr nezabývá v případě, že by nápoje odebíral jen od výrobců, kteří je plní pouze do nevratných obalů.** Na volbě velkých obchodů ovšem zůstává, od kolika dodavatelů budou jednotlivé druhy nápojů odebírat a nabízet spotřebitelům, zda jen od jednoho či od několika. **Tuto povinnost kontroluje Česká obchodní inspekce, pokuta za její neplnění činí až 500 tis. Kč.**

Prodejní plochou se rozumí plocha, na které se fyzicky nacházejí mimo jiné ty druhy nápojů, které jsou uváděny do oběhu. Prodejní plochou je tedy celková plocha, která se výhradně používá k prodeji výrobků.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Němci ujistili, že Labe regulovat nebudou

„Žádná nová vodní díla ke zvýšení splavnosti německé části Labe se stavět nebudou,“ ujišťují Němci české ochránce životního prostředí. „Kdybychom takové úpravy chtěli provádět, těžko bychom vás (Čechy) přesvědčovali, abyste bránili regulaci řeky na vašem území,“ prohlásil státní tajemník Saského ministerstva životního prostředí a zemědělství Wolf-Eberhard Kuhl při plavbě po Labi, která se uskutečnila v pátek 24. května u příležitosti Evropského dne parků.

Kuhl tak reagoval na články českých novinářů, podle nichž se má „do prací na splavnění Labe v Německu investovat do roku 2003 celkem 273 milionů euro“, přičemž 5,1 milionu eur má být investováno už v letošním roce. „Tyto peníze by měly být investovány do zajištění stávajícího stavu splavnosti, ne do nových vodních děl. Částky jsou tak vysoké proto, že Labe je velmi dlouhé a v některých částech potřebuje rekonstruovat. Také je nutné vybagrovat ústí u Hamburku, pak se rychle seběhne tolik milionů,“ vysvětlil Kuhl.

Ve stejném duchu jako on se vyjádřila na tiskové konferenci v německém Bad Schandau i parlamentární státní tajemnice Simone Probst. „Žádné peníze do regulace Labe investovány nebudou. Pro nás jsou důležitější přírodní hodnoty než to, co bychom mohli získat regulací řeky,“ uvedla Probst.

Plavbu po Labi pořádala Federace Europarc Deutschland a Federace Europarc Česká republika.

(z tiskové zprávy Sdružení Arnika)

Ministerstvo životního prostředí ČR a Sít' ekologických poraden ČR

Vás zvou na výstavu

Možnosti environmentálního poradenství

kterou můžete zhlédnout v prostorách 3. patra budovy MŽP, Vršovická 65, Praha 10
od 5. 6. do 27. 9. 2002

Výstava představuje činnost Sítě ekologických poraden a jejich členských organizací. **Environmentální poradny nabízejí veřejnosti každodenní radu a pomoc při řešení otázek týkajících se životního prostředí.** Díky zastoupení poraden venkovského i městského typu je realizována **pestrá škála projektů**, mnohdy ve spolupráci se zahraničními partnery.

Žežištěm činnosti environmentálních poraden je **preventivní péče o životní prostředí** a snaha o podporu spolupráce a komunikace mezi rozhodujícími sektory ve společnosti – samosprávou, státní správou, vědeckým výzkumem, veřejností a podnikatelskou sférou. **Environmentální poradenství si klade za cíl zpřístupňovat občanům objektivní a všestranné informace o životním prostředí, o environmentálních problémech a jejich řešeních, o výrobcích a jejich vlivu na životnímu prostředí.** Environmentální poradenství se tak podílí na vytváření environmentálního povědomí obyvatelstva a budování občanských struktur, které působí jako protiváha jednostranným politickým či ekonomickým rozhodnutím.

Sít' ekologických poraden České republiky (STEP) byla založena v září 1997 a jejími členy jsou:

- ◆ Ekologický právní servis, Brno a Tábor
- ◆ Podblanické ekocentrum, Vlašim
- ◆ Veronica, Brno
- ◆ Vítá, Ostrava
- ◆ Kosenka, Valašské Klobouky
- ◆ Rosa, České Budějovice
- ◆ VIS Bílé Karpaty, Veselí nad Moravou

Sít' ekologických poraden ČR – STEP je členem Evropské asociace ekologických poradců – EcoCounseling Europe.

Citlivě graficky zpracovaná expozice Vás zaujme využitím přírodních materiálů. Práci poraden prezentuje na fotografiích, vydaných publikacích, letáčcích a dalších výstupech jejich činnosti. Řada informačních materiálů je k dispozici k rozebrání.

Další informace o STEP získáte na e-mailu: step@ecn.cz nebo www.ekoporadna.cz.

Nová „Fakta a čísla OSN“ jsou na světě!

Po dvou letech vychází nové a doplněné vydání základní příručky o systému Organizace spojených národů „**Fakta a čísla OSN: Základní údaje o Organizaci spojených národů**“ (přeloženo z angl. originálu **Basic Facts About the United Nations**). Publikace je zdarma k dispozici v Informačním centru OSN, nám. Kinských 6, Praha 5.

Fakta a čísla OSN jsou základním průvodcem složitým systémem světové organizace. Příručku vydává Odbor OSN informací pro veřejnost, DPI (v češtině Informační centrum OSN v Praze), doplněná vydání vycházejí přibližně ve dvouletých intervalech. Je určena širokému spektru uživatelů, zejména jako základní učební materiál studentům středních a vysokých škol, příručka pro učitele, novináře, výzkumné pracovníky, státní úředníky či pro jednotlivce, kteří se zajímají o problematiku mezinárodních vztahů. Není zcela určité vyčerpávajícím obrazem OSN, umožňuje však orientaci v celém systému organizace a seznamuje s man-

dáty Spojených národů, jež pokrývají téměř všechny obory lidské činnosti.

Fakta a čísla OSN umožňují podrobný náhled do následujících oblastí: Organizace systému OSN, mezinárodní mír a bezpečnost, ekonomický a sociální rozvoj, lidská práva, humanitární pomoc, mezinárodní právo a dekolonizace. Informace jsou platné k roku 2001, avšak některá nejdůležitější fakta byla v české verzi aktualizována v průběhu jejího vydání.

Přílohy publikace zahrnují seznam členských zemí OSN, přehled růstu počtu členských států, seznam minulých a současných mírových operací, kapitoly o procesu dekolonizace, rozpočtu OSN, seznam významných období a dnů vyhlášených OSN a podrobný průvodce po internetové stránce OSN.

Fakta a čísla OSN budou také brzy zpřístupněna v on-line verzi na internetových stránkách Informačního centra OSN (www.unicprague.cz).

Informační centrum OSN, Praha

Ředitel Ekofilmu zvolen prezidentem ECOMove International

Ve dnech 7. – 12. 5. 2002 se konala v Banské Bystrici soutěžní přehlídka filmů o životním prostředí **Envirofilm 2002**. Při této příležitosti se sešli reprezentanti zakládajících členů mezinárodní asociace festivalů filmů o životním prostředí **ECOMove International** (Ambiente, Portalegre, Portugalsko; Earth Vision, Tokyo, Japonsko; Ekofilm, Český Krumlov, Česká republika; Envirofilm, Banská Bystrica, Slovensko; Green Vision, Petrohrad, Ruská Federace; Ökimedia, Freiburg, SRN) za účelem schválení stanov a jednacího řádu, zvolení Rady ředitelů a jejího prezidenta a Sekretariátu.

Prezidentem Rady ředitelů byl zvolen ředitel Ekofilmu **Ing. František Urban**, místopředsedkyní

Na letošním Envirofilmu

Nový prezident ECOMove International
Ing. František Urban (zcela vlevo)

Dagmar Rajčanová (Envirofilm), pokladníkem Irene Lucius (Ökimedia). Sekretariát pracuje ve Freiburgu při sekretariátu Ökimedia, stálou pracovnící Sekretariátu byla zvolena Karina Juchelka z Freiburgu.

V pátek 10. 5. večer se konalo ve Zvolenském zámku slavnostní vyhlášení výsledků a udělování cen Envirofilmu 2002. Slavnostního večera se zúčastnil také ministr životního prostředí Slovenské republiky p. László Miklós a další významní hosté (viz Zpravodaj č. 6, str. 28). Součástí slavnostního programu byl také podpis stanov asociace ECOMOVE INTERNATIONAL pověřenými zástupci zakládajících festivalů. Tímto aktem byla organizace fakticky založena.

RNDr. Jitka Radová,
odbor pro styk s veřejností MŽP

Setkání ministrů na Maltě

Ve dnech 24. – 25. 5. 2002 zorganizovala Evropská komise třetí neformální setkání ministrů životního prostředí kandidátských zemí na Maltě.

Na setkání se samozřejmě hodně hovořilo o blížícím se summitu o trvale udržitelném rozvoji v Johannesburgu, ale na návrh ministra Kužvarta byla značná část setkání věnována politickým souvislostem ISPA fondů. „*ISPA fondy jsou po zhruba 2,5 letech fungování v České republice v rozporuplné situaci*“, řekl po setkání ministr Kužvart. Hojně poptávané regionální projekty totiž nejsou Evropskou komisí přijímány.

Oč jde? Regionální projekty jsou takové projekty, při nichž se spojí určitý počet obcí a společně se snaží dosáhnout na fondy EU. Tyto projekty jsou ale Evropskou komisí odmítány z nejrůznějších důvodů, i když může jít třeba o vodohospodářsky velmi významnou oblast. „*Chtějí financovat jen projekty pro obce nad 2000 obyvatel*“, uvedl první z důvodů odmítnutí ministr Kužvart. Jiným důvodem odmítnutí jsou administrativní nesrovnalosti (např. jedna ČOV v projektu spadá do jiného povodí než ostatní). Dalším, a to racionálním důvodem může být privatizace vodovodů a kanalizací. Např. Zlín privatizoval v květnu své VaK. „*Získali za ně zhruba 200 mil. Kč, ale staly se pro ně nedostupné pro-*

středky z fondu ISPA ve výši 1,2 mld. Kč“, upozornil Kužvart. V podobné situaci se ocitla i Praha, kde byla privatizace rovněž důvodem, proč prostředky z ISPA odmítnout.

Ve stejné situaci je i Slovensko a Maďarsko. Účastnické země v závěrech setkání vyjádřily pochyby o byrokratických procedurách, které doprovázejí implementaci ISPA fondů. „*Žádáme větší flexibilitu na straně Evropské komise a uznání určitých specifík kandidátských zemí – stále ještě totiž není přesně konkretizováno, co má žádost přesně obsahovat, co je absolutně vyloučeno a co je možné nějak posoudit. Pro komunální ekologickou infrastrukturu znamenají přitom menší ČOV doslova páteř. Poté, co loni byla u nás dokončena poslední ČOV nad 10 000 obyvatel, to je problém číslo jedna*“, uvedl Kužvart.

Starostové obcí, které o dotace žádaly, jsou vzniklou situací frustrováni. Obce totiž vynaložily statisíce korun do projektů a po roce a půl očekávání zjistily, že nedostanou ani korunu.... Pro společný regionální projekt obcí Pojizeří, který je pro Českou republiku zvláště důležitý vzhledem k tomu, že Káraný zásobuje třetinu Prahy vodou, suploval nakonec peníze z fondu ISPA Státní fond životního prostředí.

Pla

Novinky Národního programu označování ekologicky šetrných výrobků

V rámci komponovaného pořadu, který se konal **19. dubna 2002 v kladenském kině Hutník, předal ministr životního prostředí**

RNDr. Miloš Kužvart další nové ekoznačky následujícím výrobkům:

- Papírové kuchyňské role z recyklovaného papíru
Výrobce: JIP Papírna Vltavský mlýn Loučovice
- Kanalizační a drenážní trubky z polyetylenu
Výrobce: BOCR CZ a.s., Střelské Hoštice
(obchod. zastoupení BOCR Trading s.r.o., Praha)

Vernisáž **8. mezinárodního veletrhu životního prostředí FOR ECO** se dne 23. 5. 2002 stala místem předání osmi nových ekoznaček „Ekologicky šetrný výrobek“. Předával náměstek ministra Ing. František Škoda.

- V kategorii výrobků „*Grafický papír ze sběrového papíru*“

Firma: KRKONOŠSKÉ PAPIRNY a.s.,
Nádražní 266, 543 71 Hostinné

Získala ochrannou známku „Ekologicky šetrný výrobek“ pro své čtyři výrobky, které mají velmi důležitou společnou vlastnost – jsou vyrobeny z recyklovaného papíru:

- pokladní kotoučky,
- dopisní obálky a tašky,
- obchodní tiskopisy a formuláře – KRPAFORM,
- školní a kancelářské potřeby, tzn. sešity, bloky, potištěné papíry, apod.

- V kategorii výrobků „*Aglomerované materiály na bázi dřeva a výrobky z nich*“

Firma: INTERIOR PFD, s.r.o.,
K Červenému dvoru 35, 130 54 Praha 3

Získala ocenění pro
– stolové a skříňové systémy kancelářského nábytku.

Základním konstrukčním materiálem těchto systémů kancelářského nábytku jsou dřevotřískové dekorativní desky s různou povrchovou úpravou. Design nábytku důsledně splňuje nejen velmi přísná bezpečnostní a stanovená ekologická kritéria ekolo-

gicky šetrného výrobku, ale i ergonomické požadavky. Na nábytek dává výrobce desetiletou záruku.

- V kategorii výrobků „*Trubky, tvarovky a potrubní systémy z polyolefinů*“

Firma: GASCONTROL PLAST, a.s., Dělnická 46,
735 64 Havířov – Suchá

Získala ocenění pro
– potrubí z polyetylenu pro rozvody pitné vody a topných plynů.

Technický standard potrubních systémů z polyetylenu zajišťují používané špičkové materiály od předních světových výrobců. Firma garantuje zákazníkovi bezplatný odběr nevyužitých částí výrobků. Zpětně odebrané výrobky jsou recyklovány.

- V kategorii výrobků „*Tenzidové mycí kosmetické prostředky*“

Firma: WORX Environmental Products Inc.,
Calgary, Canada

Získala ocenění pro – WORX čisticí přípravek na ruce.

WORX je velmi účinný bezfosfátový přípravek určený pro mytí silně znečištěných rukou. Především pro šetrné odstraňování specifických průmyslových nečistot jako jsou např. oleje, tiskářské barvy, nátěrové hmoty. Je nutné zdůraznit, že tento výrobek kanadské firmy získal jako jediný ve své kategorii také dvě ekoznačky zahraniční, kanadskou a americkou.

- V kategorii výrobků „*Hydraulické kapaliny*“

Firma: Oil TEAM, a.s., 28. října 59,
701 00 Ostrava

Získala ocenění pro výrobek
– PANOLIN HLP SYNTH hydraulický olej

Panolin HLP SYNTH je syntetické biologicky rozložitelné mazivo na bázi nasycených esterů s přísadami proti oxidaci, korozi a otěru. Používá se především jako hydraulické medium ve stavebnictví a u strojů používaných v lesním hospodářství. Výrobek, který vyrábí švýcarská firma Panolin AG a ostravská společnost Oil TEAM jej na náš trh dováží, je rovněž držitelem zahraničního ekologického ocenění, německé ekoznačky „Modrý anděl“.

**Petr Šaifrid,
Český ekologický ústav**

Bike+10 – každý bude vítán!

Originální způsob, jak upozornit veřejnost na **Světový summit o udržitelném rozvoji** (26. srpna – 4. září 2002 Johannesburg) zvolily nevládní organizace z České republiky, Německa, Nizozemí, Dánska, Švédska, Portugalska, Polska, Jugoslávie. Koncem července hodlají ze svých zemí uspořádat hvězdicovou cyklojízdu, která se nakonec setká v německém Göttingenu, kde proběhne závěrečný čtyřdenní festival.

Česká cyklojízda začíná **27. července v Brně**, dále směřuje přes **Olomouc** (28. 7.), **Hradec Králové** (31. 7.), **Pardubice** (1. 8.) do **Prahy** (3. – 4. 8.) a **Plzně** (5. 8.). V jednotlivých městech budou probí-

hat veřejné debaty a semináře, kterými chce sdružení Mladí zelení, které českou etapu organizuje, vzbudit zájem veřejnosti o problematiku udržitelného rozvoje i o probíhající summit v Johannesburgu.

K cyklojízdě se může připojit kdokoliv v průběhu celé její trasy a absolvovat libovolný její úsek.

Přihlásit se můžete e-mailem:

mladi.zeleni@seznam.cz,

SMSkou na tel.: 0602-320337 a nebo písemně na adrese: BIKE+10, Čílůva 2/1803, 162 00 Praha 6.

Projekt je součástí informační kampaně Hra o Zemi (<http://www.hraozemi.cz/>).

(převzato z Econnectu)

Šesté zasedání Konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti

se uskutečnilo ve dnech 7. – 19. dubna 2002 v nizozemském hlavním městě Haagu. Zúčastnilo se ho téměř 2000 zástupců vládních orgánů, mezinárodních, mezivládních i nevládních organizací ze 176 států, ministerské části (17. – 18. dubna 2002) kolem 130 ministrů či jejich náměstků, což je nejvyšší účast na tak vysoké úrovni v historii zasedání smluvních stran.

Jednání probíhala většinou ve dvou paralelních pracovních skupinách a pro řešení dílčích problémů byly vytvořeny navíc kontaktní skupiny či skupiny přátel předsedy. Po často složitých diskusích bylo přijato **34 závěrečných dokumentů**. Kromě celkové zprávy se jednalo o dokumenty zaměřené na tematické programy v rámci Úmluvy o biologické rozmanitosti (CBD), na obecnější – průřezové záležitosti, opatření pro plnění Úmluvy a na spolupráci s dalšími mezinárodními úmluvami a organizacemi. Schválen byl rovněž rozpočet pro program činnosti na období 2003 – 2004, rozhodnutí o konání sedmého zasedání Konference smluvních stran a Ministerská deklarace, hodnotící příspěvek a význam Úmluvy o biologické rozmanitosti pro Světový summit o udržitelném rozvoji (WSSD, Johannesburg, 26. srpna – 4. září 2002).

Při **oficiálním zahájení** zasedání v neděli 7. dubna přenesli proslovy: nizozemský ministr zemědělství, péče o přírodu a rybníkářství Laurens-Jan Brinkhorst, prezident pátého zasedání Konference smluvních stran keňský ministr životního prostředí Joseph Kamotho, starosta města Haagu Willem Deetman, výkonný ředitel UNEP Klaus Töpfer a výkonný sekretář Úmluvy o biologické rozmanitosti Hamdallah Zedan. **Prezidentkou šestého zasedání Konference smluvních stran** byla zvolena **Geke Faber**, státní tajemnice pro zemědělství, péči o přírodu a rybníkářství Nizozemska. Vystoupili rovněž představitelé několika mezinárodních a nevládních organizací. Předneseny byly zprávy z regionálních zasedání a ze šestého a sedmého zasedání Poradního orgánu pro vědecké, technické a technologické záležitosti (SBSTTA; příslušní předsedající – Cristián Samper, Kolumbie a Jan Plesník, ČR). Novým předsedajícím tohoto poradního orgánu (pro jeho deváté a desáté zasedání) byl zvolen Alfred Oteng-Yeboah, Ghana. Zvolen byl rovněž nový výbor (byro) pro sedmé zasedání Konference smluvních stran. Předsedou první pracovní skupiny pro nadcházející jednání v Haagu byl zvolen Peter Schei, Norsko, druhé skupiny Elaine Fisher, Jamaica.

Hlavními projednávanými tématy byla biodiversita lesů, invazní nepůvodní druhy, přístupnost a rozdělování výnosů z genetických zdrojů a Strategický plán Úmluvy. Další projednávané otázky byly z tematických okruhů biodiversita v zemědělství, suchozemských vodních ekosystémů, moří a pobřeží a biodiversita suchých a polosuchých oblastí. Z průřezových záležitostí se věnovala pozornost monitoringu, indikátorům a hodnocení biodiversity, Globální taxonomické iniciativě, Celosvětové strategii ochrany rostlin, ekosystémovému přístupu,

vztahu udržitelného rozvoje a turismu, opatření na podporu biodiversity (včetně vazby na politická rozhodnutí), otázkám odpovědnosti a odškodnění, dále plnění Úmluvy a finančním zdrojům, vědecké a technické spolupráci, vzdělávání a uvědomování veřejnosti, spolupráci s dalšími mezinárodními úmluvami, organizacemi a iniciativami, a příspěvku k plnění Agendy 21 (v souvislosti s hodnocením uplynulého desetiletého období a přípravou na Světový summit o udržitelném rozvoji).

Biodiversita lesů byla předmětem složitých a časově náročných diskusí, především v kontaktní skupině, jejímž vedením byl pověřen Alfred Oteng-Yeboah (Ghana). Diskuse se vedla zejména ohledně priorit (mezinárodní versus jednotlivých států), financování ochrany původních lesů v rozvojových zemích (dialog

Sever – Jih, pozice EU a Brazílie), vztahu Úmluvy o biologické rozmanitosti a Fóra OSN o lesích (UNFF a jeho předchůdců – IPF, IFF) a jejich budoucí spolupráce (CBD zdroj peněz prostřednictvím GEF). Zasedání nakonec přijalo rozšířený plán činnosti, vycházející z návrhu zpracovaného na sedmém zasedání SBSTTA. Tento program je rozdělen do tří hlavních tematických bloků:

1. Ochrana, udržitelné využívání a rozdělování výnosů
2. Institucionální a sociálně-ekonomické zajištění
3. Existující informace, hodnocení a monitoring.

Zasedání uznalo důležitost všech programových bodů, zároveň s možností určení priorit dle podmínek jednotlivých států, jakož i provázanost regionálních a mezinárodních aktivit a spolupráce. Odsouhlasilo zahrnutí speciální části o biodiversitě lesů do národních zpráv o plnění Úmluvy o biologické rozmanitosti a zpracování zvláštní tematické zprávy o lesní problematice na základě dobrovolnosti, dále ustavení skupiny expertů jakožto poradního orgánu výkonného sekretáře Úmluvy a SBSTTA a uspořádání mezinárodního semináře o chráněných lesních územích.

Dokument o **invazních nepůvodních druzích** si vyžádal rovněž dlouhá jednání (kontaktní skupina pod vedením Andráse Demetera, Maďarsko) a diskusi i při závěrečném plenárním zasedání, kdy byl nakonec přijat s tím, že vznesené výhrady (forma, postup přijetí dokumentu – Austrálie, EU) budou zahrnuty ve zprávě. Přijaté „*Rídicí principy pro prevenci, zavádění zmírňování dopadů nepůvodních druhů, které ohrožují ekosystémy, biotopy nebo druhy*“ obsahují 15 principů. Vycházejí z principu předběžné opatrnosti, ekosystémového přístupu a uznávají třístupňový způsob řešení: prevence, odstraňování a kontrola (snižování škod a počtu druhů). Vymezuji úlohu státu a jeho orgánů, uznávají potřebu

výzkumu a monitoringu invazních druhů a zvyšování povědomí veřejnosti v tomto směru. Zdůrazňují potřebu výměny informací, hraniční kontroly a spolupráce mezi státy.

Jednání o přístupu ke genetickým zdrojům a rozdělování výnosů z nich vycházelo z návrhu tzv. **Bonnských směrnic** vypracovaných Pracovní skupinou pro přístup a rozdělování výnosů (Bonn, říjen 2001). Směrnice byly přijaty s doporučením, aby je jednotlivé státy využily při vypracovávání vlastních právních předpisů a administrativních opatření. Jejich používání probíhá na základě dobrovolnosti. Zasedání doporučilo opětovné svolání Pracovní skupiny k propracování směrnic a s nimi souvisejících opatření. Směrnice doporučují zajištění určité struktury na úrovni jednotlivých států, zahrnující mj. jmenování kontaktní osoby a kompetentních míst pro umožnění přístupu ke genetickým zdrojům, definují jednotlivé kroky v tomto procesu, včetně předběžného souhlasu a dohodnutí podmínek, a podávají návrh na zajištění dalších podmínek, jako je informování v podobě zpráv, urovnávání sporů apod. Jejich základním charakterem je možnost jejich dalšího upřesňování na základě získaných zkušeností. Součástí závěrečného dokumentu jsou i další opatření, včetně vytváření potřebných kapacit, vazba na ochranu duševního vlastnictví a vztah s příslušnými mezinárodními organizacemi.

Podkladem pro jednání o **Strategickém plánu** se staly výsledky semináře na Seychelách (2000) a zasedání o Strategickém plánu, národních zprávách a plnění Úmluvy o biologické rozmanitosti (Montreal, 2001). Hlavním cílem plánu je zastavit výrazný úbytek biodiversity, k němuž dochází na globální úrovni v posledních letech, a to do r. 2010. Plán definuje základní strategické cíle, k nimž patří: vedoucí úloha Úmluvy o biologické rozmanitosti v záležitostech vážících se na biodiverzitu v mezinárodním kontextu, zlepšení finančního, personálního, vědeckého a technického zajištění plnění Úmluvy v jednotlivých smluvních stranách, vypracování Národních strategií ochrany biologické rozmanitosti a akčních plánů a zohlednění jejich zásad ve strategiích a programech různých resortů. Příloha pak definuje překážky řádného plnění Úmluvy, včetně sociálně-ekonomických a přírodních faktorů.

Zasedání potvrdilo **význam spolupráce a koordinace činnosti** s dalšími mezinárodními úmluvami, organizacemi či programy. Z úmluv byla zdůrazněna spolupráce s Rámcovou úmluvou OSN o změně klimatu a Úmluvu o boji proti desertifikaci. Společný program byl navržen s Mezinárodní úmluvou o mokřadech majících mezinárodní význam (tzv. Ramsarská úmluva, v pořadí již třetí program pro období 2002 – 2006) a s Úmluvou na ochranu stěhovavých druhů volně žijících živočichů (Bonnská úmluva), užší spolupráce je navrhována s Úmluvou o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin (CITES). Klíčová je spolupráce s UNEP, FAO, IUCN, UNFF, Světovou organizací pro duševní vlastnictví (WIPO) a Světovou obchodní organizací (WTO) – zejména v záležitostech Cartagenského protokolu o biologické bezpečnosti).

Zasedání vzalo na vědomí zprávu o Cartagenském protokolu o biologické bezpečnosti s výzvou k urychlené ratifikaci dalšími smluvními stranami Úmluvy. Vzhledem k nedostatečnému počtu ratifikací (v době zasedání 16 z požadovaných 50) nedošlo k původně plánovanému

prvnímu zasedání smluvních stran Protokolu, ale po ukončení zasedání Konference smluvních stran Úmluvy bylo ve dnech 22. – 26. dubna 2002 uspořádáno v témže místě **třetí zasedání Mezivládní komise pro Cartagenský protokol o biologické bezpečnosti**, zaměřené na ukončení ratifikačního procesu a přípravu plnění závazků vyplývajících z Protokolu (*viz následující článek*).

Na vlastní pracovní jednání šestého zasedání Konference smluvních stran Úmluvy navázal v jeho závěru **Ministerský kulatý stůl**, který zahájil **ministrský předseda Nizozemska Wim Kok**. Hlavním předmětem jednání se stala **Ministerská deklarace**, která je svým zaměřením určena pro WSSD, jako příspěvek Úmluvy o biologické rozmanitosti pro udržitelný rozvoj. Projednávány byly dále otázky lesů, především program činnosti o lesích v rámci Úmluvy, zajištění jeho plnění, záležitosti ilegální těžby a obchodu, hodnocení neproduktivních funkcí lesů. Pro formulaci textu o lesích do Ministerské deklarace byla vzhledem k obtížnostem diskuse na toto téma vytvořena skupina „přátel předsedy“.

Ministerská deklarace připomíná význam Úmluvy o biologické rozmanitosti jakožto hlavního mezinárodního právního dokumentu pro koordinaci a prosazování programů a závazků souvisejících s biodiverzitou. Zdůrazňuje zejména vzájemnou souvislost s politickými rozhodnutími a dokumenty, především v oblasti ochrany a udržitelného využívání biologických zdrojů, v návaznosti na potírání chudoby, prevenci a odstraňování následků přírodních katastrof, důležitost zahrnutí zájmů ochrany a udržitelného využívání biodiversity do sociálních a ekonomických programů, synergii a vzájemnou podporu se smlouvami a aktivitami obchodního rázu (zejména v rámci WTO), efektivní spolupráci a koordinaci mezi úmluvami, procesy a programy souvisejícími s biologickou rozmanitostí, jakož i procesy na různé vertikální úrovni (národní – regionální – celosvětové). Stanoví závazek k zastavení současného alarmujícího trendu ztrát biologické diversity do r. 2010. Vyzývá k opatřením umožňujícím plnění cílů stanovených v rámci Úmluvy, zejména ratifikací a plněním Úmluvy a jejího Cartagenského protokolu, Mezinárodní smlouvy o rostlinných genetických zdrojích pro výživu a zemědělství a dalších smluv souvisejících s biodiverzitou, Úmluvy OSN o změně klimatu a Úmluvy OSN o boji proti desertifikaci, jakož i podporou procesu k řešení otázek mezinárodního řízení záležitostí životního prostředí (International Environmental Governance). V oblasti finanční vítá závěry Mezinárodní konference OSN o financování rozvoje (Monterrey, Mexiko, březen 2002); vyzývá rozvinuté země k příspěvku ve výši 0,7 % hrubého národního důchodu pro rozvojové země a 0,15 – 0,20 % pro nejméně rozvinuté země, dále k jejich podpoře Globálního fondu životního prostředí (GEF); vzhledem k významu vzdělávání a přenosu technologií příznivých životnímu prostředí vyzývá k zajištění finančních zdrojů pro ochranu tradičních znalostí a udržitelného využívání zdrojů v rozvojových zemích a zemích s přechodnou ekonomikou, a v tomto směru k zapojení veřejného i soukromého sektoru k vytváření potřebných zdrojů. Uznává zvláště úlohu mladých lidí, žen a domorodých obyvatel pro ochranu a udržitelné využívání biologických zdrojů. V oblasti lesů vyzývá k zastavení odlesňování a zajištění udržitelného využívání zdrojů dřeva i dalších produktů, které lesy poskytují, a k plnění dohodnutého

rozšířeného Plánu činnosti zaměřeného na všechny typy lesní biodiversity, ve vzájemné spolupráci s Fórem OSN o lesích (UNFF), Úmluvou OSN o boji proti desertifikaci, Úmluvou OSN o změně klimatu, jakož i dalšími procesy a úmluvami souvisejícími s lesy, a za účasti všech zainteresovaných subjektů. Závěrem vyzývá smluvní strany Úmluvy k aktivnímu zapojení do procesu souvisejícího se Světovým summitem o udržitelném rozvoji pro zajištění cílů Úmluvy o biologické rozmanitosti, zejména v souvislosti s opatřeními k vymýcení chudoby a zajištěním udržitelného rozvoje.

Zasedání přijalo rovněž dokument k **přípravě sedmého zasedání Konference smluvních stran**, kde jedním z hlavních témat mají být **chráněná území**. Konference smluvních stran proto vyzvala k finanční podpoře expertních skupin a spolupráci s V. světovým kongresem o chráněných územích a dalšími příslušnými organizacemi. Sedmé zasedání se má uskutečnit na pozvání vlády Malajsie v r. 2004 v Kuala Lumpur.

Ve dnech 13. – 18. dubna probíhalo paralelně **shromáždění mládeže**, jehož závěry byly formulovány v **Deklaraci mládeže k Úmluvě o biologické rozmanitosti**. Tato deklarace vyzývá k řešení ochrany a udržitelného využívání lesů a genetických zdrojů a k zapojení různých složek společnosti, včetně mládeže, žen a domorodých obyvatel do ochrany biologické rozmanitosti na celosvětové úrovni.

Při zasedání byla organizována řada **doprovodných akcí** – v době polední přestávky a ve večerních hodinách. Tematicky souvisely s dílčími projednávanými záležitostmi a vzhledem k různorodosti organizátorů prezentovaly i různé pohledy.

Delegace ČR byla složena ze zástupců resortu životního prostředí, zemědělství a zahraničních věcí. Ve svých pozicích vycházela ze zásad společného postupu evropských zemí (včetně EU) dohodnutých na přípravné regionální konferenci „*Biodiversita v Evropě*“ (Budapešť, únor 2002), a ze zásad schválených usnesením vlády ze dne 3. dubna 2002. Podpořila přijetí klíčových dokumentů, koordinaci činnosti příslušných mezinárodních

organizací, programů a úmluv, spojenou s účelným využíváním finančních prostředků. Ministerského kulatého stolu se zúčastnil náměstek ministra životního prostředí – ředitel sekce ochrany přírody a krajiny **Ing. Josef Běle, CSc.**, a náměstek ministra zemědělství pro lesy **Ing. Pavel Rybníček**.

Šesté zasedání Konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti se stalo určitým předělem v těchto jednáních svým přechodem a zaměřením na **praktické plnění** ustanovení Úmluvy. Tato skutečnost se odrazila ve složitosti jednání, zejména v kontextu s přístupností a využíváním biologických zdrojů, ať již v obecné poloze, při projednávání např. Bonnských směrnic, či při jednáních s tematickým podtextem – při řešení využívání a ochrany lesů.

Uplatňování přijatých usnesení si vyžádá přijetí nových opatření na úrovni jednotlivých států, formou jmenování kontaktních osob či kompetentních míst, zavedením určitých pravidel postupu až úpravou či vypracováním nových právních předpisů. Často budou vyžadovat meziresortní řešení. V České republice se to promítne především do **potřeby užší spolupráce resortu životního prostředí a zemědělství**. Jedním z konkrétních výstupů by se měl stát podpis a ratifikace **Mezinárodní smlouvy o rostlinných genetických zdrojích pro výživu a zemědělství (FAO) Českou republikou**.

V oblasti mezinárodní narůstá potřeba spolupráce a koordinace činnosti s dalšími mezinárodními úmluvami a organizacemi souvisejícími s danými otázkami, zejména v návaznosti na obchod či duševní vlastnictví.

Ministerská deklarace představuje shrnutí poselství Úmluvy o biologické rozmanitosti pro Světový summit o udržitelném rozvoji, především výzvou k zastavení ztrát biologické rozmanitosti do r. 2010. Její doporučení a závěry by měly být zohledněny i v přípravách a postupu delegace ČR na Světovém summitu.

*Ing. Milena Roudná, CSc.,
odbor globálních vztahů MŽP*

Třetí zasedání Mezivládního výboru pro Cartagenský protokol o biologické bezpečnosti

Zasedání Mezivládního výboru pro Cartagenský protokol o biologické bezpečnosti (ICCP 3) se konalo v Haagu ve dnech 22. – 26. dubna 2002. Navazovalo na šesté zasedání Konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti.

Cartagenský protokol o biologické bezpečnosti byl přijat jako první protokol k **Úmluvě o biologické rozmanitosti** po více než 3,5 letech složitých jednání na závěr zvláštního zasedání Konference smluvních stran Úmluvy dne **29. ledna 2000 v Montrealu**. Bezprostředně po přijetí byl ustaven Mezivládní výbor pro **Cartagenský protokol o biologické bezpečnosti** (Intergovernmental Committee for the Cartagena Protocol on Biosafety – **ICCP**), s posláním připravit první zasedání Konference smluvních stran po vstupu Protokolu v platnost (devadesátý den po uložení 50. ratifikační listiny, lis-

tiny o přijetí nebo schválení), za předsednictví kamerunského velvyslance Philémona Yanga.

Na pátém zasedání Konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti v Nairobi (15. – 26. května 2000) byl uspořádán ministerský kulatý stůl k otázkám odborné výchovy pro plnění závazků vyplývajících z Protokolu. Pátým zasedáním Konference byl rovněž schválen program prvních dvou jednání Mezivládního výboru. Protokol byl při této příležitosti poprvé vystaven k podpisu; podepsalo ho zde 67 smluvních stran Úmluvy a Evropské společenství.

První zasedání Mezivládního výboru pro Cartagenský protokol o biologické bezpečnosti se sešlo na pozvání Francie (v té době předsedající země EU) v Montpellier, ve dnech 11. – 15. prosince 2000. Projednávalo záležitosti spojené s výměnou informací a vytvořením ústředního informačního systému (Clearing-House Mechanismus), a dále pravidla při zacházení, převozu, balení a identifikaci živých modifikovaných organismů, otázky odborné výchovy a budování kapacit pro plnění závazků vyplývajících z Protokolu, ustavení a složení skupiny expertů se znalostmi vztahujícími se k Protokolu, rozhodovací postupy zemí importujících živé modifikované organismy a otázky dodržování ustanovení Protokolu a případného urovnávání sporů. Z jednání vzešla výzva uspořádat seminář k možnostem finanční podpory při plnění závazků vyplývajících z Protokolu v jednotlivých státech a k navazujícímu zasedání expertů pro přípravu návrhů pro druhé zasedání ICCP (organizován UNEP – červenec 2001, Havana, Kuba). Skupina projednala rovněž zásady pro ustavení skupiny expertů v oblasti budování kapacit (Roster of Experts) a vyzvala státy k předložení návrhů a zkušeností v otázce schvalovacího procesu při importu a v otázkách odpovědnosti a odškodnění.

Druhé zasedání Mezivládního výboru (Nairobi, Keňa, 1. – 5. října 2001) pokračovalo v projednávání některých záležitostí z prvního zasedání, jako informační systém, odborné vzdělávání, zacházení, transport, balení a identifikace živých modifikovaných organismů a dodržování závazků. Zaměřilo se však i na další otázky plnění Cartagenského protokolu, zejména náhrad eventuálních škod vzniklých v souvislosti s přeshraničním pohybem živých modifikovaných organismů, sledování plnění Protokolu a podávání zpráv, vyřešení sekretariátu a finanční otázky. Jednalo i o další zaměření Mezivládního výboru, pokud nedojde k dosažení potřebného počtu (50) ratifikací do 8. ledna 2002, což bylo podmínkou svolání prvního zasedání Konference smluvních stran sloužícího jako zasedání smluvních stran Protokolu v návaznosti na šesté zasedání Konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti (Hague, 7. – 19. dubna 2002).

Vzhledem k tomu, že ratifikace Cartagenského protokolu nepokračovala dostatečně rychle, navázalo na šesté zasedání Konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti **třetí zasedání Mezivládního výboru pro Cartagenský protokol** (ICCP 3 – Haag, 22. – 26. dubna 2002). Zúčastnilo se ho na 580 zástupců 147 států a 100 mezinárodních, nevládních a dalších organizací a institucí.

Zasedání probíhalo většinou ve **dvou pracovních skupinách**. **Pracovní skupina I**, které předsedal Francois Pythoud (Švýcarsko), projednávala záležitosti týkající se výměny informací, manipulace, transportu, balení a identifikace, monitoringu a podávání zpráv, a další záležitosti umožňující plnění Protokolu. **Pracovní skupina II**, kterou řídil P. K. Ghosh (Indie), se zaměřila na otázky odpovědnosti a odškodnění, dodržování ustanovení Protokolu a vytváření potřebných kapacit, včetně skupiny expertů pro budování kapacit. Nejobtížnější diskuse byly ohledně dodržo-

vání závazků (článek 34), odpovědnosti a odškodnění (článek 27), a manipulace, balení, značení a doprovodné dokumentace (článek 18.2 Protokolu).

Jednání byla velmi složitá, neboť se zaměřila na konkrétní opatření k plnění Protokolu. Vyústila v **přijetí 14 závěrečných dokumentů**, v nichž jsou smluvní strany a případně příslušné organizace vyzývány k poskytnutí informací vztahujících se k určitým článkům Protokolu a k vyjádření se k předloženým textům, jakož i k zajištění finančních prostředků pro ústřední informační systém biologické bezpečnosti a pro zasedání organizovaná ještě do vstupu Protokolu v platnost.

Dosud se dosáhlo pokroku zejména ve vývoji pilotní fáze **mezinárodní výměny informací v oblasti biologické bezpečnosti, v přijetí Akčního plánu pro budování kapacit pro efektivní plnění Protokolu a při ustavení mezinárodní skupiny expertů** (přes 400 odborníků zaměřených na odbornou pomoc, především rozvojovým zemím).

V průběhu ICCP 3 ratifikoval Protokol sedmnáctý stát – Bolívie. Z analýzy dotazníku vyplněného v době konání ICCP 3 vyplynulo, že proces ratifikace se urychlil a **lze předpokládat vstup Protokolu v platnost do konce r. 2002**. První Konference smluvních stran sloužící jako zasedání smluvních stran Protokolu (MOP 1) by se v tomto případě uskutečnila v r. 2003, ve spojení se zvláštním zasedáním Konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti. Pokud tato situace nenastane, bude se MOP 1 konat v návaznosti na sedmé zasedání Konference smluvních stran Úmluvy v r. 2004.

Cartagenský protokol, jak uvedl výkonný ředitel Programu OSN pro životní prostředí (UNEP) Klaus Töpfer, uznává, že biotechnologie představují nesmírný potenciál pro využití lidstvem, zároveň však i riziko pro biodiverzitu a lidské zdraví. Cílem Protokolu je proto minimalizovat tato rizika vytvořením účinného systému pro řízení a kontrolu pohybu živých modifikovaných organismů přes hranice států.

*Ing. Milena Roudná, CSc.,
odbor globálních vztahů MŽP*

Nizozemské kongresové centrum, Churchillplein, Haag – místo konání zasedání.

„Peer Review“: Prověrka připravenosti České republiky na provádění evropské legislativy životního prostředí

Ve dnech 27. – 31. května 2002 proběhla v České republice zřejmě nejdůležitější akce v přípravách na vstup do Evropské unie v oblasti životního prostředí od uzavření vyjednávání o této kapitole (červen 2001). V tomto týdnu se uskutečnilo takzvané „Peer Review“ – mise zástupců Evropské komise a členských států Evropské unie zaměřená na zjištění stavu připravenosti veřejné správy ochrany životního prostředí na provádění evropské legislativy v této oblasti. V tomto procesu lze spatřovat jistou paralelu se zpracováním Environmental Performance Review Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) z let 1998 – 1999.

Mise „Peer Review“ byly Evropskou komisí navrženy v Pravidelné zprávě Evropské komise o pokroku České republiky směrem k přistoupení z listopadu 2001. Byly navrženy pro vybrané důležité oblasti práva Evropských společenství, včetně životního prostředí. Jejich cílem je prověřit, zda jsou kandidáti na vstup do Evropské unie připraveni na členství v EU nejen sladěním právních předpisů, ale i praktickým výkonem veřejné správy v příslušné oblasti. „Peer Review“ mají tyto **hlavní výstupy**:

- zjistit, zda neexistují zásadní nedostatky, které by vyvolaly pochybnosti o připravenosti na členství v EU a možné znovuotevření vyjednávání o členství v EU;
- předložit doporučení kandidátským zemím ohledně oblastí a otázek, v nichž je ještě třeba učinit určité úpravy tak, aby k datu vstupu do Evropské unie veřejná správa vykonávala všechny povinnosti, které jim právo ES ukládá;
- podklad pro příští Pravidelnou zprávu Evropské komise, jež bude zveřejněna na podzim roku 2002 a předpokládá se, že bude poslední pravidelnou zprávou před očekávaným vstupem do Evropské unie.

Pro oblast životního prostředí byly vzhledem k počtu relevantních právních předpisů ES předmětem posouzení pouze některé směrnice ES s cílem získat na těchto příkladech i celkový obraz o fungování veřejné správy v této oblasti v podmínkách člena EU. Jednalo se o následující předpisy:

- směrnice o posuzování vlivů na životní prostředí (85/337/ES);
- směrnice o znečištění vod dusičnany ze zemědělských zdrojů (91/676/EHS);
- směrnice o jakosti pitné vody (98/83/ES);
- směrnice o vypouštění nebezpečných látek do povrchových vod (76/464/EHS a dceřiné směrnice);
- směrnice o ochraně volně žijících ptáků (79/409/EHS) a směrnice o ochraně přírodních stanovišť (92/43/ES), dohromady tvořící soustavu chráněných území Natura 2000;
- směrnice o integrované prevenci a omezování znečištění (IPPC; 96/61/ES).

Sedmičlenná delegace Evropské unie byla vedena paní **Soledad Blanco**, vedoucí jednotky pro spolupráci s evropskými třetími zeměmi Generálního ředitelství pro životní prostředí Evropské komise. Stěžejními účastníky byli odborníci ze čtyř vybraných členských států – SRN (IPPC, EIA), Švédska (příroda), Španělska a Itálie (voda). Delegaci doplňovali dva zástupci Evropské komise (jeden z Generálního

ředitelství pro životní prostředí a jeden z Generálního ředitelství pro rozšíření).

Program týdenní mise byl sestaven ve spolupráci Evropské komise a Ministerstva životního prostředí České republiky, které přípravu na vstup do EU v této oblasti koordinuje. Významným prvkem programu byla návštěva vybraného kraje, aby zástupci EU získali představu o fungování veřejné správy i na nižších úrovních. V omezeném čase bylo třeba předat delegaci EU veškeré informace potřebné k posouzení stavu připravenosti veřejné správy životního prostředí na provádění a prosazování komunitárního práva.

První dva dny mise proběhly v Praze. Úvodní seminář na Ministerstvu životního prostředí sloužil jako vstupní informace o veřejné správě životního prostředí v České republice obecně a ve vztahu ke sledovaným směrnici ES. Druhý den navštívili členové delegace ve třech samostatných skupinách příslušné úřady a výzkumné instituce v jednotlivých oblastech – Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR, Českou inspekci životního prostředí, Český ekologický ústav, Český hydrometeorologický ústav, Správu chráněných krajinných oblastí ČR, Státní zdravotní ústav, Výzkumný ústav vodohospodářský T.G. Masaryka.

Středu a čtvrtek strávila delegace EU v Královéhradeckém kraji. Zde postupně jednala se zástupci Krajského úřadu (delegaci přivítal i hejtman Královéhradeckého kraje), Krajské hygienické stanice Hradec Králové, regionálního pracoviště Agentury ochrany přírody a krajiny ČR Pardubice, správ Národního parku Krkonoše a chráněných krajinných oblastí Broumovsko a Orlické hory a Regionálního inspektorátu České inspekce životního prostředí.

Poslední den byl věnován závěrečnému otevřenému semináři delegace EU se zástupci veřejné správy, nevládních organizací, průmyslových svazů a dalších institucí činných v oblasti životního prostředí. Cílem otevřeného semináře bylo objasnit poslání mise „peer review“ a sdělit zkušenosti, které členské země Evropské unie mají v provádění práva ES v příslušných oblastech a které mohou sloužit jako návod pro Českou republiku.

I když zpráva z mise zástupců EU bude teprve zpracována a konkrétní doporučení se objeví až v podzimní Pravidelné zprávě, lze konstatovat, že všechny zúčastněné české instituce a organizace přistoupily k této akci odpovědně a vyvinuly maximální úsilí, aby delegace EU získala za pouhý týden pobytu pokud možno jasný a objektivní obrázek o situaci v České republice. Zvláště lze vyzdvihnout profesionální přístup všech účastníků z Královéhradeckého kraje při vědomí toho, že reforma územní

veřejné správy dosud není dokončena, což způsobuje četné nejasnosti ohledně konečného stavu kompetencí, počtu a umístění úředníků a podobně. Přitom hodnocení mise EU směřuje právě k cílovému stavu v době vstupu do Evropské unie spíše než k dnešní situaci.

Přes nepochybnou složitost a současný přechodný charakter veřejné správy ochrany životního prostředí v České republice (vzhledem k probíhající reformě veřejné správy i k dosud ne plně harmonizovaným právním předpisům) první dojmy nasvědčují, že mise EU neshledala žádné nepřekonatelné překážky a zjištěné nevyhnutelné dílčí nedostatky naleznou odraz v konkrétních doporučeních pro Českou republiku. Těmto doporučením bude nutno dále věnovat náležitou pozornost tak, aby byly identifikované nedostatky do vstupu do EU odstraněny.

vaným právním předpisům) první dojmy nasvědčují, že mise EU neshledala žádné nepřekonatelné překážky a zjištěné nevyhnutelné dílčí nedostatky naleznou odraz v konkrétních doporučeních pro Českou republiku. Těmto doporučením bude nutno dále věnovat náležitou pozornost tak, aby byly identifikované nedostatky do vstupu do EU odstraněny.

JUDr. Jan Dusík,
ředitel odboru evropské integrace MŽP

Dotace MŽP nestátním neziskovým organizacím – minulých deset let a současnost

Demokratický stát si je dobře vědom toho, že jedním z jeho základních pilířů je existence občanské společnosti. Ta umožňuje svobodné sdružování občanů v organizacích, jejichž prostřednictvím se podílejí na řešení skupinových či celospolečenských problémů. Tato přímá účast posiluje občanskou odpovědnost a přispívá k rozvoji demokracie. Demokratický stát má proto, už od svého vzniku, snahu občanskou společnost podporovat. Mezi jiným i formou poskytování finančních dotací na konkrétní činnost nestátních neziskových organizací – projekty.

Proces dotační podpory se s postupujícím časem vyvíjí. Mění se forma poskytované dotace, zprůhledňuje se postup výběru dotovaných projektů, zdokonalují se kontrolní mechanismy a v neposlední řadě se mění výše finanční částky. Zlepšuje se také vzájemná komunikace mezi jednotlivými resorty, poskytujícími dotace neziskovému sektoru, a jejich společný postup na platformě **Rady vlády pro nestátní neziskové organizace**.

Rada vlády pro NNO vznikla v roce 1998 jako poradní orgán vlády transformací Rady vlády pro nadace. Od té doby se jí podařilo sjednotit postup resortů při poskytování dotací NNO a závazně ho zakotvit usnesením vlády „**Zásady vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy**“¹⁾ v únoru 2001. Těmito zásadami se teď při poskytování dotací řídí všechna ministerstva. Od roku 2000 Rada vlády pro NNO vydává, také formou usnesení vlády, „**Hlavní oblasti státní dotační politiky vůči NNO**“²⁾. Zde jsou uvedeny a každoročně aktualizovány činnosti, které hodlá vláda pro ten který rok podporovat.

Environmentálně orientované nestátní neziskové organizace někdy ve veřejnosti vzbuzují rozporuplné pocity. Zejména několik organizací mediálně všeobecně známých. Ty jsou však jen nepatrným zlomkem velkého počtu NNO s pestrým zaměřením, od odborných společností, přes celostátně působící NNO zabývající se ochranou přírody, osvětou veřejnosti a výchovou mládeže nebo životním prostředím obecně, až k drobným organizacím, které se zabývají konkrétní prací právě potřebnou v místě jejich působení.

Ministerstvo životního prostředí tyto „své“ NNO podporuje, od svého vzniku až dosud. Ze začátku ještě nepropracovaný postup přidělování dotací se začal konsolidovat kolem roku 1992 a posléze se vyvinul do systému v současné době na MŽP používaného.

Dotace MŽP jsou poskytovány na základě výsledku výběrového řízení, které je vyhlašováno jednou ročně, pro rok následující.

Do výběrového řízení mohou své projekty z oblasti ochrany životního prostředí předložit občanská sdružení a od roku 2001 i obecně prospěšné společnosti.

Nestátní neziskové organizace se však mohou do jisté míry podílet už na přípravě celého procesu výběrového řízení. Ten začíná vyhlášením **ankety na návrhy programů výběrového řízení**.

Definováním jednotlivých programů (v mezích hlavních oblastí dotační politiky stanovených usnesením vlády) MŽP vyjadřuje potřebu řešení určitých konkrétních úkolů, které vycházejí z aktuální situace a přispívají k naplňování cílů státní politiky ŽP.

Návrhy programů předkládají tedy především odborné útvary ministerstva, resortní ústavy a kraje. Anketa je však vyhlašována veřejně a může do ní přispět svým návrhem kdokoli.

Výsledky ankety jsou předloženy poradě vedení ministerstva. Ta potom rozhodne, které úkoly jsou pro resort v následujícím roce prioritní a které důležité a stanoví, které programy budou ve výběrovém řízení skutečně vyhlášeny. Jednotlivé programy jsou dle svého zaměření rozčleněny do skupin. V posledních několika letech se ustálila **následující struktura programů**:

- Skupina programů A – Ochrana životního prostředí, přírody a krajiny
- Skupina programů B – Péče o biodiverzitu
- Skupina programů C – Zapojování veřejnosti do rozhodování v oblasti životního prostředí
- Skupina programů D – Environmentální osvěta, vzdělávání a výchova
- Skupina programů E – Udržitelný rozvoj na regionální úrovni

Porada vedení MŽP projednává a schvaluje také celý **postup vyhlášení výběrového řízení a podmínek**, za kterých budou dotace poskytnuty. Ty vycházejí kromě výše uvedených usnesení vlády i ze zákona o rozpočtových pravidlech ČR ³⁾ a dalších předpisů.

Dalším důležitým krokem v přípravě výběrového řízení je **ustavení expertních komisí**, které budou předložené projekty hodnotit. Opět je to záležitost veřejná, i když v tomto případě není žádoucí, aby se práce v komisích účastnili zástupci organizací, které předkládají do výběrového řízení projekty. (Každý expert podepisuje čestné prohlášení, že není členem žádného právního subjektu NNO, jehož projekty bude posuzovat, a na řešení těchto projektů není ani jinak zainteresován).

K tomu, aby podali návrhy na členy expertní komise, jsou vyzýváni (pro každé výběrové řízení znovu) útvary MŽP, jiná ministerstva poskytující dotace NNO, resortní ústavy, všechny kraje, některé okresy a magistráty, vysoké školy a některé další instituce z oblasti životního prostředí.

Výběrové řízení bývá vyhlášeno koncem srpna zveřejněním v Hospodářských novinách a vystavením plného textu vyhlášení na webových stránkách MŽP. Potom mají NNO zhruba šest týdnů na to, aby zpracovaly žádosti o podporu svých projektů podle požadavků uvedených ve vyhlášení. (Formuláře, které jsou součástí vyhlášení a které je třeba vyplnit, vycházejí opět z usnesení vlády a mají ve všech resortech stejnou strukturu.)

Přesné datum a hodina uzávěrky příjmu žádostí je součástí vyhlášení a je nezbytné je dodržet. Žádosti došlé opožděně, stejně jako žádosti, které nesplňují některý z formálních požadavků uvedených ve vyhlášení, vyřadí komise pro otevírání obálek a pošle je zpět odesílateli. Tak se vůbec nedostanou k posuzování expertní komisí.

Žádosti, které jsou po formální stránce v pořádku, obálová komise postoupí ko-

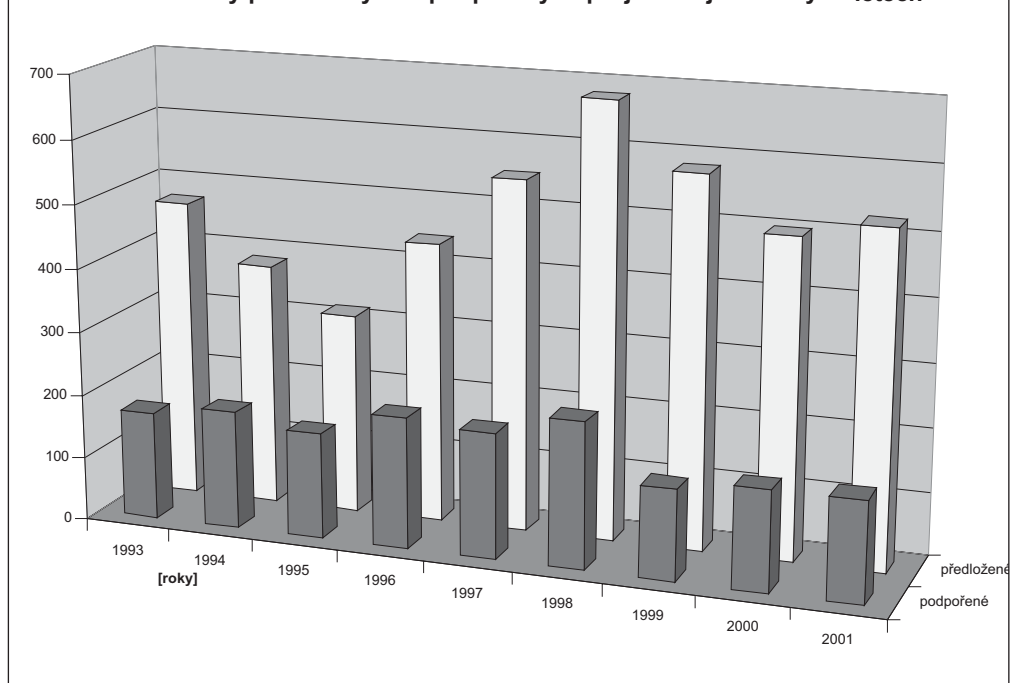
misi expertní. Ta obvykle pracuje ve třech subkomisích, sestavených dle odbornosti expertů.

Každý z projektů předložených do výběrového řízení prostuduje, posoudí a bodově ohodnotí čtyři až šest expertů. Ti se svým hodnocením seznámí ostatní experty v rámci subkomise a subkomise jako celek **stanoví pořadí předložených projektů**.

Pořadí MŽP zveřejňuje na svých webových stránkách před koncem kalendářního roku. Jakmile je schválen státní rozpočet a je i známa částka, která bude na dotace NNO rozdělena, stanovuje se hranice, které projekty budou podpořeny a které už ne. Prioritní programy bývají zpravidla podpořeny tou částkou, která byla uvedena ve vyhlášení výběrového řízení. U ostatních skupin programů se výše přidělené finanční částky určuje podle poměrů sumy finančních požadavků v jednotlivých skupinách. Tak je ve skupině programů, ve které bylo předloženo víc projektů, také více projektů podpořeno, bez ohledu na absolutní bodové ohodnocení.

Obvykle během března bývá na webových stránkách MŽP zveřejněna **Závěrečná zpráva o rozdělení finančních prostředků na projekty NNO pro daný rok** a vzápětí následuje rozeslání „**Rozhodnutí MŽP o přidělení dotace**“ podpořeným organizacím. Poté, co organizace potvrzené Rozhodnutí vrátí, jsou jí ihned převedeny finanční prostředky na realizaci schváleného projektu. Je velmi důležité, aby organi-

Graf č. 1: Počty předložených a podpořených projektů v jednotlivých letech

Poznámky:

¹⁾ usnesení vlády č. 114 ze dne 7. února 2001, o Zásadách vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy

²⁾ usnesení vlády č. 621 z 20. června 2001, k Hlavním oblastem státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím v roce 2002 a k rozboru financování nestátních neziskových organizací ze státního rozpočtu ČR v roce 2000

³⁾ zákon č. 218/2000 Sb. ze dne 27. června 2000, o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů

Tab. 1: Přehled důležitých termínů při poskytování dotací nevládním neziskovým organizacím v letech 1993 – 2001

Rok	Vyhlášení VŘ	Uzávěrka předložení projektů	Zveřejnění výsledků	Uzavření smluv	Převod finančních prostředků
1993	leden 1993	08. 02. 1993	duben 1993	květen 1993	od 30. 08. 1993
1994	02. 02. 1994	04. 03. 1994	17. 06. 1994	od 30. 06. 1994	od 08. 07. 1994
1995	17. 04. 1995	25. 05. 1995	20. 07. 1995	od 28. 07. 1995	od 02. 08. 1995
1996	20. 11. 1995	11. 01. 1996	06. 05. 1996	od 15. 05. 1996	od 20. 05. 1996
1997	15. 10. 1996	20. 11. 1996	05. 02. 1997	od 20. 03. 1997	od 30. 04. 1997
1998	15. 10. 1997	20. 11. 1997	25. 02. 1998	od 23. 03. 1998	od 28. 04. 1998
1999	01. 10. 1998	23. 11. 1998	30. 03. 1999	od 15. 04. 1998	od 30. 04. 1999
2000	31. 08. 1999	12. 10. 1999	31. 12. 1999	od 29. 03. 2000	od 19. 04. 2000
2001	24. 08. 2000	16. 10. 2000	31. 12. 2000	od 06. 05. 2001	od 17. 05. 2001

zace využívala prostředky výhradně na účely uvedené v Rozhodnutí. Pokud toto nedodrží, vystavuje se nebezpečí, že bude muset neoprávněně použité finanční prostředky vrátit.

Vyúčtování, spolu se závěrečnou zprávou o průběhu projektu, musí organizace doručit nejpozději do konce ledna následujícího roku na MŽP. Hmotné výstupy z projektů jako např. publikace, různé tiskoviny, odborné zprávy, videofilmy a CD-ROMy, které jsou součástí vyúčtování, jsou ukládány do knihovny MŽP, kde jsou přístupné všem zájemcům.

V průběhu celého procesu i po jeho skončení probíhá několik finančních i věcných kontrol předkládaných dokumentů i prováděných postupů a několikrát schvalování poradou vedení MŽP. Také se několikrát

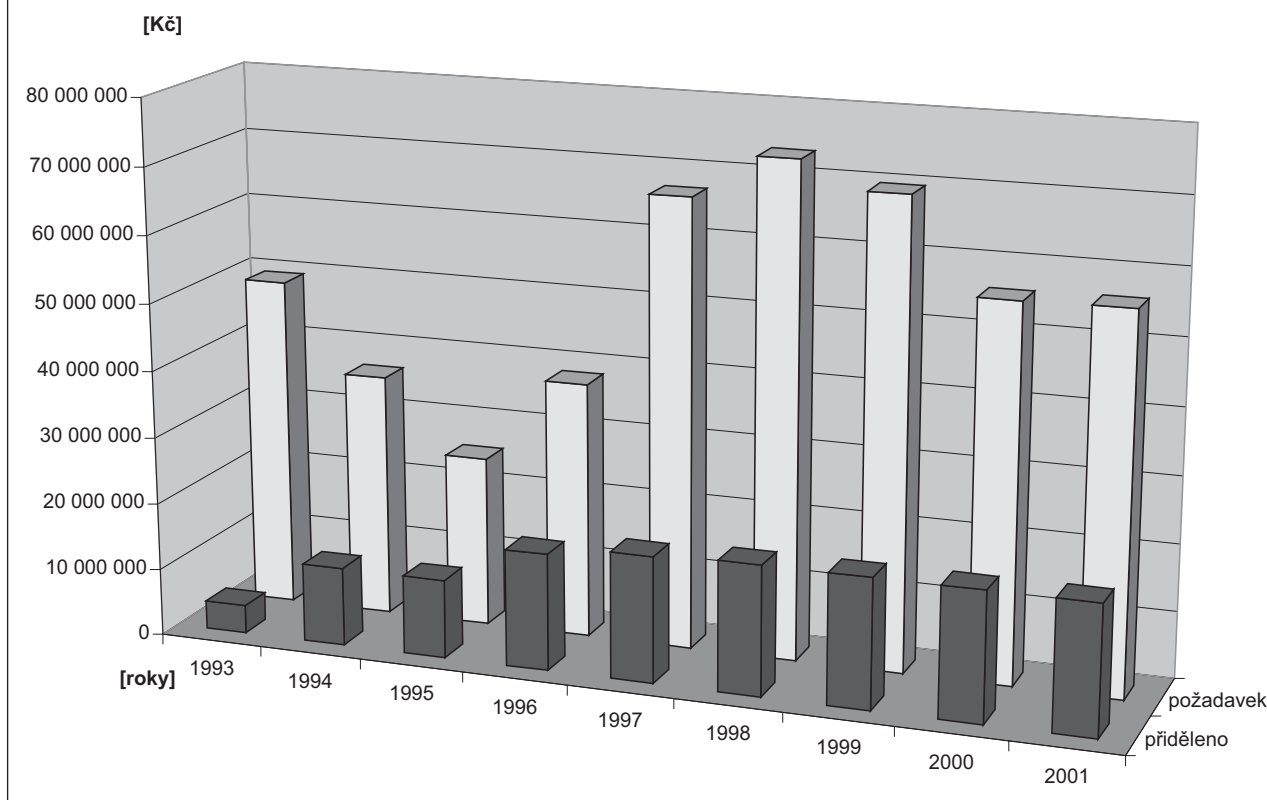
zveřejňují aktuální informace na webových stránkách MŽP.

Taková je tedy současnost. Přehled důležitých termínů při poskytování dotací NNO v minulých letech je uveden v tabulce 1.

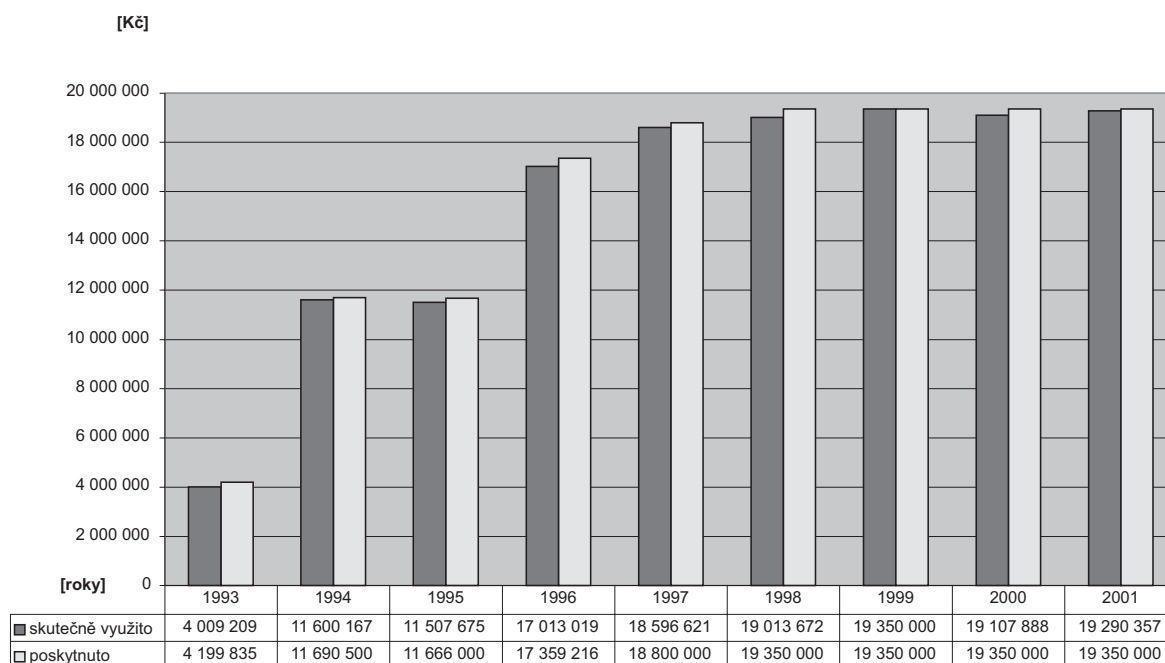
Jak je z tabulky patrné, zpočátku byla výběrová řízení vyhlašována až na začátku kalendářního roku, ve kterém měla být dotace poskytnuta. Termín uzavření smlouvy a tudíž i poskytnutí finančních prostředků se tak posouval do druhé poloviny roku. To značně ztěžovalo řádnou realizaci projektů a mnohdy ji zcela znemožňovalo.

S postupným zprůhledňováním a standardizováním postupu výběrového řízení s ostatními resorty se termín vyhlášení posouval na dřívější dobu, až se

Graf č. 2: Požadavek finančních prostředků a jeho naplnění v jednotlivých letech

Graf č. 3: Porovnání skutečně využitých (nevrácených) prostředků a celkové poskytnuté částky

zoptimalizoval na přelom srpna a září. Takto je možno absolvovat celou potřebnou proceduru ještě před koncem roku a smlouvy začít uzavírat co nejdříve. (Do roku 2000 byly s příjemcem dotace uzavírány smlouvy, od roku 2001 je dotace poskytována na základě Rozhodnutí MŽP o přidělení dotace).

V grafu č. 1 je přehled počtu projektů předložených do výběrového v letech 1993 až 2001 a srovnání s počtem projektů podpořených.

Zatímco počet předložených žádostí o podporu projektu se v průběhu let mění (nejvyšší byl v roce 1998 – 680), počet podpořených projektů je stále přibližně stejný (pohybuje se mezi 140 v roce 1999 a 230 v roce 1998).

Zcela jiná je situace, porovnáme-li požadavky a podporu vyjádřenou výší finančních prostředků v grafu č. 2: požadavek finančních prostředků v jednotlivých letech zhruba kopíruje počet projektů, ale množství poskytnutých prostředků na dotace zprvu roste (až do roku 1998) a potom se stabilizuje (na 19,35 mil. Kč za rok). Tuto výši finančních prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu na dotace se nám podařilo udržet na stejné výši pět let (v roce 2002 bude s největší pravděpodobností zachována šestým rokem také stejná), a to i přesto, že všechny ostatní položky rozpočtu MŽP jsou výrazně kráceny.

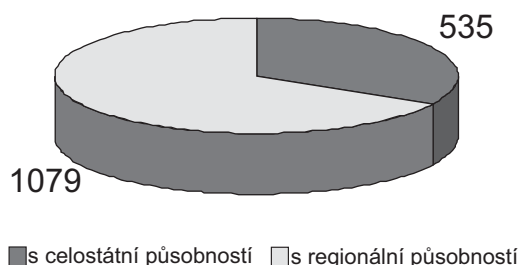
Prostředky poskytnuté v rámci dotací nejsou nikdy úplně všechny vyčerpány. Každý rok několik organizací z různých důvodů od smlouvy během roku odstoupí a peníze vrátí. Pokud se tak stane včas, tj. ještě v průběhu roku, jsou prostředky nabídnuty dalším organizacím v pořadí, které stanovila výběrová komise. Některé organizace však dotaci vracejí až koncem roku a prostředky jsou tak pro NNO nenávratně ztraceny.

Srovnání poskytnutých a skutečně využitých dotací v jednotlivých letech je uvedeno v grafu č. 3. Rozdíl se pohybuje obvykle kolem dvou set tisíc korun ročně (tj. zhruba 1 %). Pouze v roce 1999 se podařilo vyčerpat úplně všechny finanční prostředky, které byly na dotace k dispozici.

Už v minulých letech jsme se pokoušeli zpracovat přehled podpořených projektů z hlediska územní působnosti. Hodnocení podle okresů však nepřinášelo očekávané výsledky. Teprve v krajské struktuře získaly údaje vypovídací schopnost.

Při předběžném rozdělení projektů podle **místa působnosti realizátora** se ukázala výrazná převaha projektů z krajů s velkými městy – tj. především Praha a Brno. Dobře jsme si uvědomovali, že toto dělení ne zcela odpovídá skutečnosti. Do výběrového řízení MŽP jsou totiž předkládány dva typy projektů. Jednak jsou to tzv. „malé projekty“, tj. projekty, které se zabývají řešením konkrétního problému (ať už osvětového, ochrannářského, či jiného) v nějaké konkrétní lokalitě. Nezanedbatelné je však množství projektů s působností celostátní. Mezi ty patří jednak projekty celostátních organizací (jako ČSOP, Hnutí Brontosaurus, Junák apod.) nebo projekty místních organizací realizované plošně v celé republice – např. občanské sdružení Tereza se svými školskými projekty, které jsou celostátně koordinovány. Převážná většina těchto organizací sídlí v Praze a v Brně, odtud tedy plyne výše uvedené zkreslení dat.

Abychom zkreslení odstranili, zhodnotili jsme všech 1614 projektů podpořených ve výběrových řízeních od roku 1993 do roku 2001 z hlediska jejich **místa realizace projektu** a rozdělili jsme je na projekty s působností celostátní a regionální nebo místní.

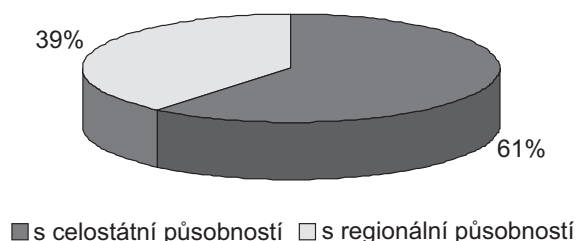
Graf č. 4: Celkový počet projektů podpořených v letech 1993 - 2001

Poměr počtu projektů je znázorněn v grafu č. 4. Zhruba třetina projektů předložených od roku 1993 do výběrových řízení MŽP byla s celostátní působností, dvě třetiny s působností regionální a místní.

Při srovnání vyjádřeném výši finanční podpory (v grafu č. 5) vychází poměr zcela opačný. Ačkoliv to na první pohled není zcela zřejmé, je tento stav potvrzením správnosti rozdělení projektů na celostátní a regionální. Projekty s celostátní působností jsou totiž zcela logicky v průměru podporovány daleko vyšší částkou než projekty s působností podstatně menší.

Poté, co jsme provedli rozdělení projektů na celostátní a místní, pracovali jsme s těmito hodnotami dál. Rozdělili jsme projekty dle současné krajské struktury.

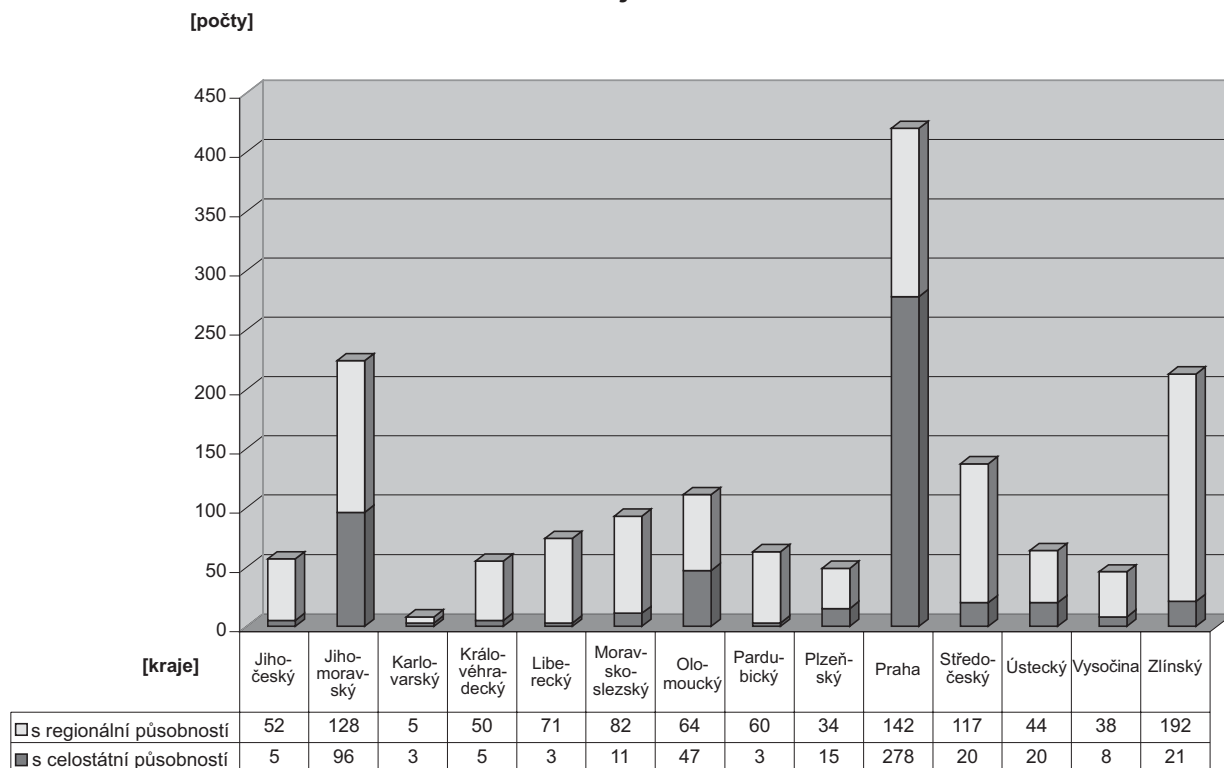
V grafu č. 6 jsou uvedeny celkové počty projektů podpořených v jednotlivých krajích za všechny roky

Graf č. 5: Poměr finančních prostředků využitých v letech 1993 - 2001 na projekty s celostátní a s regionální působností

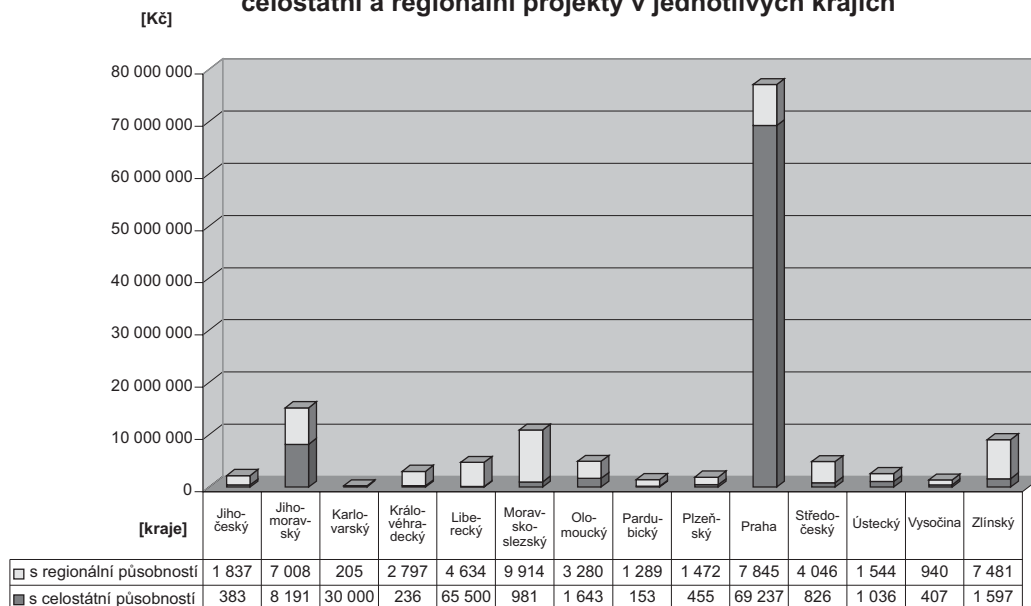
1993 – 2001 dohromady. Z grafu je velmi dobře patrné, z jak velké části jde především u „pražských“ a „brněnských“ projektů, o projekty s celorepublikovou působností.

Ještě výrazněji se to samozřejmě projeví v grafu č. 7, při vyjádření ve finančních prostředcích „nejvíce dotovaný“ byl překvapivě Moravskoslezský kraj, zatímco Praha, Brno a Zlín jsou až za ním, na zhruba stejné úrovni. Zanedbatelné dotace pro NNO dostávaly okresy dnešního Pardubického a Plzeňského kraje a kraje Vysočina a prakticky žádné v Karlovarském kraji. To, jaký šel do těchto krajů podíl z projektů s celostátní působností, bohužel nelze posoudit.

Grafy č. 8 a 9 ukazují, jak se pohybovaly počty dotovaných regionálních projektů a výše dotací na regionální projekty v jednotlivých krajích během let 1993 až 2001.

Graf č. 6: Počty projektů podpořených za roky 1993 - 2001 v jednotlivých krajích

Graf č. 7: Množství finančních prostředků využitých za roky 1993 - 2001 na celostátní a regionální projekty v jednotlivých krajích

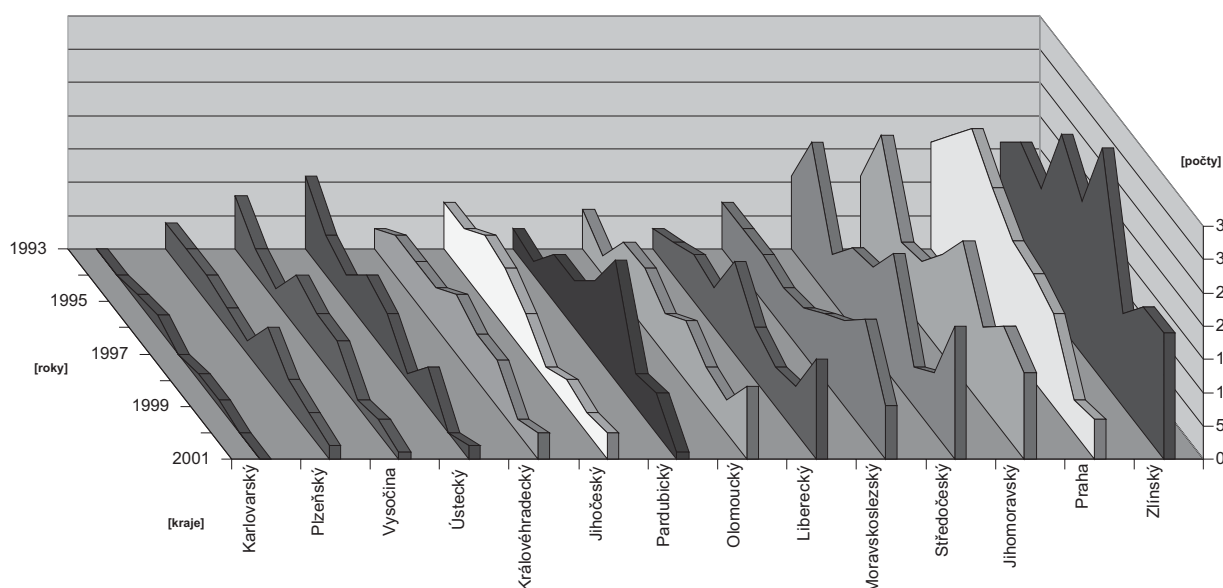
Graf č. 10 poměrně názorně vyjadřuje procentické využití finančních prostředků za roky 1993 až 2001. na regionální a místní projekty v jednotlivých krajích. Tento graf navazuje na graf č. 5 a vyjadřuje procentické rozdělení světlé plochy grafu č. 5 – tj. rozdělení 39 % celkových finančních prostředků na dotace NNO. Je na něm vidět, že podpora v některých krajích je prakticky zanedbatelná.

MŽP v posledních letech rozděluje částku 19,35 mil. Kč, projekty s celostátní působností dotuje zhruba 11,8 mil. Kč. Je to vlastně jediný nástroj resortu na **prosazování své politiky vůči neziskovému sektoru**. Velké projekty zejména z oblasti ochrany přírody s celostátní působností je nutno také celostátně koordinovat. A to není možné z jiné než centrální úrovně. Na důležitosti bude nabývat také

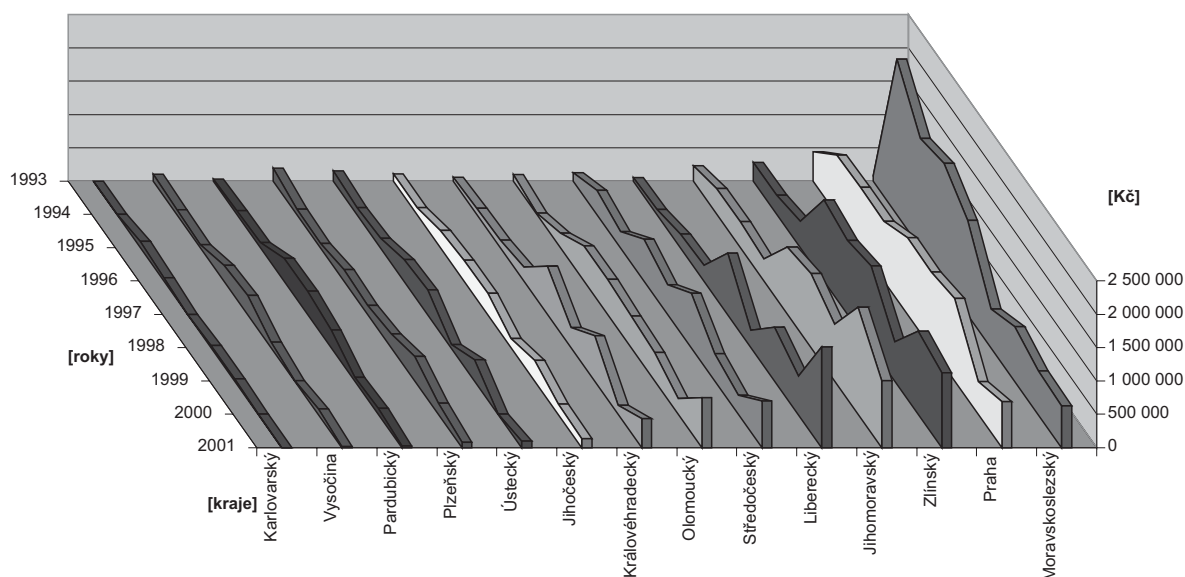
potřeba partnera na centrální úrovni státní správy pro projekty kofinancované ze zahraničí.

Přesto, že environmentální aktivity NNO mají dalekosáhlý dopad nejen v ochraně životního prostředí, environmentální výchově, vzdělávání a osvětě, ale také v oblasti zdravotní, sociální i při výchově dětí a mládeže a při kriminální a drogové prevenci, přesto jsou dotační prostředky rozdělované MŽP daleko nižší než v ostatních resortech. A bohužel nelze předpokládat, že by se tato tendence v brzké době změnila. Východiskem by mohla být podpora z regionálních, případně soukromých zdrojů. To, jaká bude její skutečná výše, však závisí především na tom, jak se budou NNO ve svých regionech prezentovat a jak dokáží přesvědčit o nezbytnosti své práce pro region.

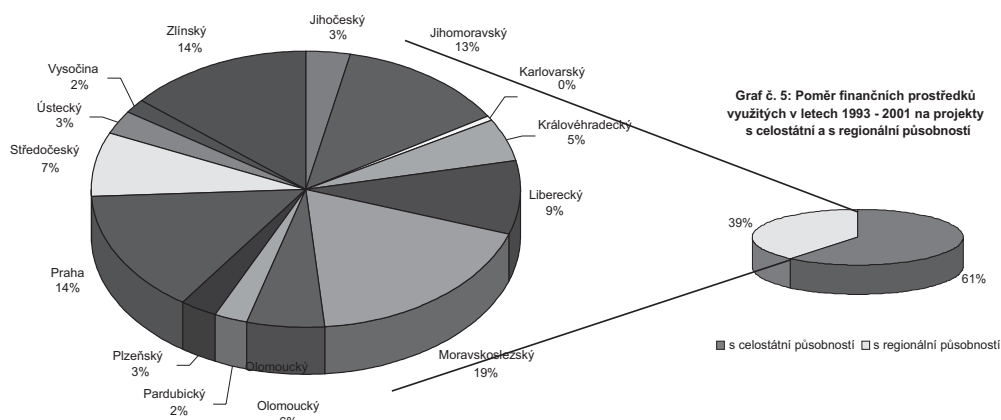
Graf č. 8: Přehled počtu podpořených regionálních projektů dle kraje

Graf č. 9: Přehled použitých finančních prostředků na regionální projekty v jednotlivých krajích

Graf č. 10: Procenta finančních prostředků čerpaných na regionální granty v jednotlivých krajích za roky 1993 - 2001

Závěrem lze konstatovat, že během devíti srovnávaných let (od roku 1993 do roku 2001) se nám v oblasti poskytování dotací environmentálně zaměřeným nevládním neziskovým organizacím podařilo mnohé změnit:

- Posunuli jsme termín vyhlášení výběrového řízení i následné procedury hodnocení tak, že dotace organizacím jsou poskytovány v nejkratším možném čase, prakticky hned poté, co je znám rozpočet resortu;
- Zvýšili jsme množství finančních prostředků v dotacích přidělovaných.
- Zprůhlednili jsme proceduru posuzování projektů a zavedli systém pravidelného informování veřejnosti na webových stránkách MŽP.
- Do hodnocení předložených projektů, stejně tak jako do navrhování dotačních programů, jsme zapojili široké spektrum odborníků z oblasti ochrany životního prostředí.

- Prostřednictvím Rady vlády pro neziskové organizace jsme se podíleli na legislativním zakotvení procesu poskytování dotací (usneseními vlády a zákonem o rozpočtových pravidlech).
- Výstupy z projektů (publikace, tiskoviny, studie, videofilmy apod.) jsme zpřístupnili veřejnosti v knihovně MŽP a jejich přehled zveřejnili.

Netvrdíme, že na způsobu poskytování dotační podpory nestátním neziskovým organizacím není už co zlepšovat. Ale, jak se může kdokoliv sám v terénu přesvědčit, výběrové řízení tak, jak dnes funguje, plní svůj účel. Podporovány jsou především ty organizace, za kterými jsou vidět výsledky a kus odvedené práce.

**Ing. Jana Soběslavská,
Ing. Marta Černá, CSc.,
odbor strategií MŽP**

Finanční podpora využívání obnovitelných zdrojů ze SFŽP

Od počátku roku 1999, kdy je v podmínkách Fondu realizován „Státní program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie“, došlo ke značnému rozšíření možností podpor v této oblasti, ale zároveň i k nárůstu počtu žádostí o finanční podporu ze SFŽP.

V roce 1999 bylo například kladně posouzeno a vydáno **42 rozhodnutí** o přiznání podpory z Fondu o celkových investičních nákladech 333 miliony Kč. Podpora činila **238 milionů Kč**, z čehož dotace tvořily 125 milionů Kč a ve formě půjček bylo přiznáno

V dalším roce realizace Státního programu na podporu úspor a využívání obnovitelných zdrojů energie, v roce 2001, bylo kladně posouzeno a následně vydáno již **1 126 rozhodnutí** o přiznání podpory ze Státního fondu životního prostředí ČR.

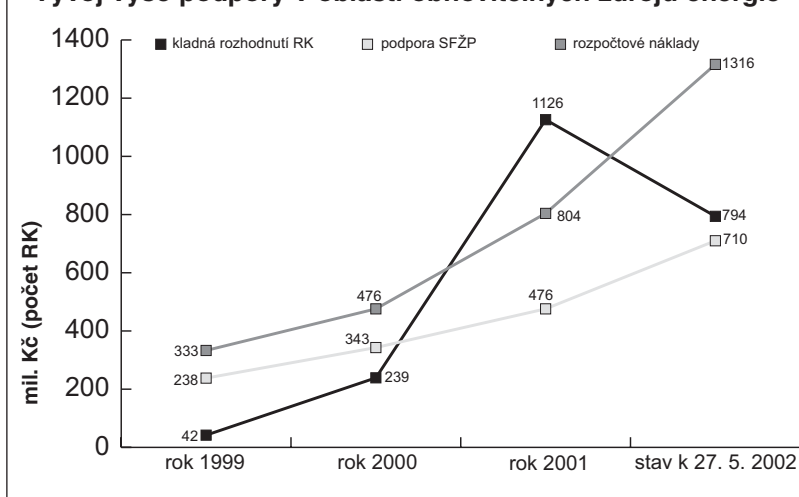
Celkové investiční náklady za rok 2001 tvořily 803,6 milionu Kč. Podpora činila **475,7 milionů Kč**, z čehož dotace tvořily 312,5 milionů Kč a ve formě půjček bylo přiznáno 163,2 milionů Kč.

V letošním roce (2002) dochází k opětovnému **enormnímu nárůstu počtu žádostí**, takže lze říci, že pokud by byly podpořeny všechny kladně vyhodnocené akce ke dni 27. 5. 2002, tak v počtu žádostí se plnění dostává již nyní na zhruba 70 procent loňského roku. V nákladech a zejména v požadované podpoře je navýšení oproti roku 2001 doposud zpracovaných žádostí ještě výraznější, a to 164 procent, resp. 149 procent. V absolutní hodnotě se pohyboval počet žádostí v roce 2001 na úrovni 1 126, letos je to k uvedenému datu již **794 žádostí**.

Loňské investiční náklady činily 803,6 milionů Kč, letos dosahují již částky **1 316,1 milionu Kč (!)** s požadavkem na podporu ve výši 709,97 milionů Kč. Tyto skutečnosti jsou znázorněny v příložených tabulkách.

Uvedenými skutečnostmi i objemem disponibilních prostředků se zabývala již delší dobu porada vedení Fondu a o celkové situaci byla též informována Rada Fondu na svém posledním zasedání v květnu tohoto

Vývoj výše podpory v oblasti obnovitelných zdrojů energie

113 milionů Kč. V roce 2000 však už bylo kladně posouzeno a následně vydáno **238 rozhodnutí** o přiznání podpory z Fondu. V průběhu roku 2001 však odstoupil jeden žadatel od vydaného rozhodnutí, a tak celkové investiční náklady za rok 2000 tvořily 398 milionů Kč. Podpora činila **257 milionů Kč**, z čehož dotace tvořily 140 milionů Kč a ve formě půjček bylo přiznáno 117 milionů Kč.

Přehled řešených akcí v oblasti obnovitelných zdrojů energie

Rok 2001	Počet akcí	Investiční náklady	Podpora celkem	Dotace	Půjčky
Akce tzv. „velké“	80	500 243	358 872	195 692	163 180
<i>Fyzické osoby</i>					
Biomasa+solár	409	89 093	44 077	44 077	0
Tepelná čerpadla	509	199 605	58 908	58 908	0
Slunce do škol	128	14 685	13 867	13 867	0
CELKEM 2001	1 126	803 625	475 724	312 544	163 180

Stav letošního roku	Počet akcí	Investiční náklady	Podpora celkem	Dotace	Půjčky
Akce tzv. „velké“	96	1 134 472	637 123	420 159	216 964
<i>Fyzické osoby</i>					
Biomasa+solár	275	50 727	25 203	25 203	0
Tepelná čerpadla	285	118 964	35 815	35 815	0
Slunce do škol	138	11 927	11 830	11 830	0
CELKEM doposud	794	1 316 091	709 971	493 007	216 964

roku. Programy na podporu využívání obnovitelných zdrojů jsou financovány totiž **ze standardních příjmů SFŽP** a jiné zdroje k dispozici nejsou. Pro letošní rok vyčlenil SFŽP na tuto oblast **800 milionů korun**. Současný systém poskytování podpor v rámci programů dle Příloh II. určených pro fyzické osoby a v rámci programu Slunce do škol zřejmě bude

muset doznat změn, a to s cílem vytvořit pružný a funkční systém poskytování podpor v zájmu zvyšování podílu obnovitelných zdrojů, i spokojenosti žadatelů o podporu. Návrh koncepčního řešení tohoto problému pro další období je připraven.

PhDr. Věra Dřevíková, Ing. Jaroslav Kubín,
SFŽP ČR

Světová strategie ochrany rostlin – významný mezník naplňování Úmluvy o biologické rozmanitosti

Hlavními cíli Úmluvy o biologické rozmanitosti (Convention on Biological Diversity, CBD) zůstává ochrana biodiverzity na všech jejích úrovních (geny/jedinci, populace/druhy, ekosystémy/krajiny), udržitelné (rozumné, moudré) využívání jejích složek a spravedlivé rozdělování zisků z využívání genetických zdrojů včetně biotechnologických postupů a metod.

V dubnu 2000 se přední světoví botanici a odborníci na ochranářskou biologii sešli na kanárském ostrově Gran Canaria, aby zhodnotili současný stav světové flóry. V závěrečné deklaraci konstatovali, že zejména v důsledku pokračujícího rozpadu a velkoplošného ničení přírodních biotopů, působení invazních vetřeleckých organismů, nadměrného sběru a očekávaných změn podnebí **budou v 21. století čelit hrozbě vyhubení až dvě třetiny všech druhů planě rostoucích rostlin**. Až dosud bylo vědecky popsáno 270 000 – 450 000 druhů cévnatých rostlin, přičemž dalších 10 – 20 % druhů z tohoto počtu na své objevení a klasifikaci teprve čeká. Celkově se v lidské péči (v botanických zahradách, semenných bankách a tkáňových kulturách) udržuje méně než třetina druhů planě rostoucích rostlin. Ačkoliv většina chráněných území v rozvojových zemích existuje pouze na papíře a není odpovídajícím způsobem řízena, nejsou v nich výrazněji zastoupeny některé významné typy prostředí jako jsou přírodní travinné nebo pobřežní ekosystémy.

Přestože dnes skutečně existuje hned celá řada mezinárodních organizací, programů a iniciativ, zabývajících se aktivní péčí o planě rostoucí rostliny a jimi obývané prostředí, až dosud chyběl skutečně celosvětový přístup k této problematice. Pokud bude založen na nejnovějších vědeckých poznatcích a získá odpovídající politickou a tím i finanční podporu, mohl by zastřešit dosavadní roztržité, často se překrývající jednotlivé aktivity. Účastníci grancanarského setkání proto vyzvali k vypracování a následnému přijetí **globální strategie ochrany rostlin**.

Myšlenky, že by uvažovaná strategie neměla mít jen proklamativní charakter, se ujal Poradní orgán pro vědecké, technické a technologické záležitosti Úmluvy o biologické rozmanitosti (*Subsidiary Body on Scientific, Technical and Technological Advice, SBSTTA-CBD*). 7. zasedání SBSTTA, které se uskutečnilo ve dnech 12. – 16. listopadu 2001 v kanadském Montrealu, doporučilo po podrobné rozpravě, aby se navržená **Světová strategie ochrany rostlin (Global Strategy for Plant Conservation)** stala součástí naplňování CBD smluvními stranami.

Pro **Úmluvu o biologické rozmanitosti (CBD)** znamená Světová strategie ochrany rostlin nepochybný mezník, a to hned ze dvou důvodů. Za prvé, CBD je založena na ekosystémovém přístupu. Ochrana a řízená péče (management) biodiverzity a udržitelné využívání jejích složek se v takovém případě uskutečňuje na úrovni celých ekosystémů. Až dosud se v celosvětovém měřítku vůbec nezabývala ochranou, řízenou péčí a udržitelným využíváním určitého taxonu nebo ekologické skupiny. Za druhé, Strategie na rozdíl od jiných obdobných dokumentů zahrnuje i šestnáct naprosto konkrétních kvantitativních cílů, jichž má být dosaženo smluvními stranami úmluvy do roku 2010, tedy v první fázi naplňování strategického plánu CBD.

Ve dnech **11. – 13. února 2002** se opět v botanické zahradě v Las Palmas de Gran Canaria uskutečnilo setkání odborníků, které mělo za úkol revidovat zmiňované kvantitativní cíle, navržené 7. zasedáním SBSTTA, tak, aby byly splnitelné a přitom vycházely ze snahy tvůrců strategie významně zlepšit ochranu rostlin na této planetě. Vhodným příkladem rozpracování Světové strategie ochrany rostlin na podmínky určitého kontinentu zůstává **Evropská strategie ochrany rostlin**, připravovaná mezinárodní organizací Planta Europa a Radou Evropy. Její návrh byl zpracován během 3. evropské konference o ochraně flóry, kterou ve dnech 23. – 28. června 2001 uspořádala v Průhoncích u Prahy Agentura ochrany přírody a krajiny ČR.

Revidovaná verze Světové strategie ochrany rostlin byla schválena 6. zasedáním konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti, svolaném na 8. – 19. duben 2002 do nizozemského Haagu (*podrobněji viz str. 13, pozn. red.*). Státy, které CBD ratifikovaly, přijaly nebo k ní přistoupily, budou jednotlivé cíle strategie podle svých možností uskutečňovat zejména prostřednictvím již schválených nebo připravovaných národních strategií a akčních plánů ochrany biodiverzity.

RNDr. Jan Plesník, CSc.,
předseda SBSTTA-CBD

Ekozemědělce roku Jana Radičová

Jako každoročně udělil i letos Nadační fond rytíře Františka Horského ve spolupráci se svazem ekologických zemědělců PRO-BIO cenu nejlepšímu ekozemědělci roku. Putovní pohár zvaný „Bartákův hrnec“ převzala dne 1. června paní Jana Radičová z ekofarmy Babiny nedaleko Ústí nad Labem.

Na své 770 ha velké farmě chovají Radičovi masný skot (100 kusů, červenostrakatý a hereford), kozy (200 kusů, bílá a hnědá krátkosrstá) a koně (17 koňů – hucul, český teplokrevník, pony). Pěstují zde také ovoce (jablka, hrušky) a prodávají sušené bylinné směsi. Pro zájemce nabízejí vyjíždky na koních. Ve volném čase se věnují muzicírování ve stylu country. Farma je známá a oblíbená mezi dětmi ze školek v širokém dalekém okolí – pro malé děti zde mají připraven speciální program. Celkem pracuje na farmě pět lidí. Spolu s pracovníky CHKO České středohoří vypracovali Plán péče o krajinu – mapování chráněných rostlin a živočichů, soupis pramenišť, plány na renovaci luk a zpevňování svahů.

Cenu tradičně předával Ing. Richard J. Barták, CSc., bývalý náměstek ministra zemědělství ČR, který se těsně po revoluci zasloužil ze svého náměstkovského postu o rozvoj ekologického zemědělství v ČR v první polovině 90. let. Také jeho zásluhou předstihuje dnes Česká republika procentuálním zastoupením ekologicky obhospodařovaných ploch průměr Evropské unie a je jasně v čele všech kandidátských států.

S cenou je spojena symbolická peněžní odměna ve výši 10 000 Kč, kterou tradičně dostává držitel poháru v podobě „zlatáků“, tzn. desetikorunových mincí čerstvé ražby. Ty byly při předání slavnostně nasypany do „hrnce“. Předání se konalo přímo na farmě rodiny Radičových a bylo spojeno s hudbou, ochutnávkou biopotravin, dnem otevřených dveří, seminářem o ekologickém zemědělství atd.

Historie „Bartákova hrnce“

Pohár bývá udělován vždy poslední květnovou nebo první červnovou sobotu zpětně za uplynulý rok. Na základě návrhů došlých od laické i odborné veřejnosti provádí výběr komise složená ze zástupců Nadačního fondu RFH, svazu PRO-BIO a Ministerstva zemědělství ČR. Komise posuzuje, který z kandidátů je prostě „nejlepší“, tj. který nabízí zajímavou produkci nebo služby, dělá něco pro údržbu krajiny,

Ing. Barták s Radičovými při předávání letošní ceny

jeho statek je pokud možno uzavřený a komplexní, zkrátka dělá ekologickému zemědělství čest a dobré jméno.

Co je ekologické zemědělství?

Ekologické zemědělství je zákonem definovaný a kontrolovaný systém hospodaření na půdě, pěstování rostlin, chovu zvířat a případně i zpracování zemědělských produktů, který se zřídka postupů a prostředků, které mají negativní vliv na životní prostředí a lidské zdraví. Ekologičtí zemědělci nepoužívají průmyslová hnojiva, syntetické pesticidy, netýrají zvířata v klecových chovech, při výrobě potravin nepoužívají chemická aditiva. Od 1. 1. 2001 je celý systém ekologického zemědělství zakotven v legislativě ČR prostřednictvím zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, který definuje také pojmy **bioprodukt** a **biopotravina**. Označování potravin, které nepocházejí z ekologického zemědělství, jako „bio“, „eko“ apod., je tak nezákonné.

Svaz PRO-BIO (největší v ČR)

Již v roce 1990 vznikl náš dnes největší a prakticky jediný fungující svaz ekologických zemědělců PRO-BIO se sídlem v Šumperku. Svaz sdružuje více než 400 zemědělců, zpracovatelů, obchodníků a prodejců biopotravin, poskytuje jim servis v poradenství, propagaci a pomáhá s odbytem. Hájí zájmy ekologických zemědělců vůči státním organizacím, kontrole EZ apod. Věnuje se také osvětě zdravé výživy, ekologického zemědělství a biopotravin u široké veřejnosti.

Členská základna Svazu PRO-BIO (482 členů):

– Ekozemědělci	– 387 podniků
– Svazové bioprodejny	– 54 podniků
– Zpracovatelé	– 28 podniků
– Poradci	– 28 podniků
– Velkoobchodníci	– 14 podniků
– Čestní členové	– 10 jednotlivců
– Školy	– 9 subjektů

Pozn.: někteří členové spadají do více kategorií

Výměra zemědělské půdy obhospodařované svazem PRO-BIO na konci roku 2001:

Celkem	114 829,34 ha
Z toho orná půda	8 117,36 ha
Trvalé travní porosty	106 558,10 ha
Sady	125,92 ha
Vinice	8,98 ha
Zelenina	18,98 ha

V posledních letech bylo vytvořeno deset regionálních center v celé ČR. Svaz také významně přispěl k rozvoji ekologického zemědělství u nás, když v rámci představných programů EU podal a řešil několik projektů, například v oblasti Bílých Karpat a Jeseníků. Oba regiony dnes patří k územím, kde ekologicky obhospodařované plochy dosahují desítek procent zemědělské půdy. Svaz spolupracuje s partnerskými organizacemi v zahraničí, zejména na Slovensku, v Rakousku a Německu. Obzvláště aktivní jsou některá příhraniční regionální centra, např. Bílé Karpaty, Šumava a Severozápad.

EU a kandidátské země by měly více podporovat ekologické zemědělství

Země EU a kandidátské státy by měly více podporovat produkci ekologického zemědělství. Důležitým článkem ochrany spotřebitele je rovněž pravdivé a přehledné označování potravin. „Kandidátské země mohou již nyní tyto značky EU uplatňovat,“ řekla při své návštěvě ČR dne 25. května spolková ministryně ochrany spotřebitele, výživy a zemědělství Renate Künastová. Jde například o značení původu vajec, podle něhož by se mělo poznat, zda pocházejí z tzv. nosných chovů nebo od „šťastné slepice“ pobíhající po dvoře. Německo by podle Künastové mělo v příštích 10 letech dosáhnout 20procentního podílu ekologického zemědělství na celku. Agrární politika doznala určitého obratu s větším zaměřením na trvale udržitelný rozvoj a ochranu prostředí. To si vyžádá další subvence a dotace do zemědělství, které by se však měly méně soustředit do přímých

Paní Jana Radičová s manželem na své farmě.

Foto Jana Plamínková

plateb. „Pomohla nám krize tzv. nemoci šílených krav (BSE), která ukázala, že pro produkci masa nebyla stanovena správná kritéria,“ uvedla. To vedlo k velkému ohrožení spotřebitelů a k exportu chorob při přepravě zvířat.

(tisková zpráva LEA a Pla)

Další informace:

PRO-BIO, Svaz ekologických zemědělců, Ing. Rado-
mil Hradil, Nemocniční 53, 787 01 Šumperk,
0649/214586, 0649/216609, pro-bio@pro-bio.cz,
www.pro-bio.cz

LEA, Liga ekologických alternativ, Ing. Jiří Dvořák,
Barrandovská 1/p, 152 00 Praha 5, 02/22782315,
0606/453892, lea@ecn.cz, www.lea.ecn.cz

GALERIE BARTÁKOVA HRNCE

- 1992 – paní Růžena Rebrošová z Osvětiman.** K tomu R. J. Barták: „Její statek mně připadal jako archa Noemova – bylo tam nejméně dvacet druhů šťastných zvířat, volně pobíhající prasátka mezi slípkami a kůzlaty a jako skutečná rarita páv, jezdící na koni...“
- 1993 – pan František Špatný z Bílska u Vodňan.** Dobře prosperující ekologická farma pro chov koz a produkci kozích biosýrů.
- 1994 – Ing. Petr Weidenthaler, zahradnictví Luční údolí v Machové u Zlína.** Exkluzivní zelinář, který posléze přesunul sídlo svého zahradnictví do Velehradu. Přečasnou biozeleninu prodává na tržnici ve Zlíně.
- 1995 – pan Jaroslav Netík ze Spáleníště u Dobrušky.** Původně údržbář textilních strojů, manželka učitelka hudby. Vytvořili malé hospodářství, kde pěstují zeleninu, chovají krávy a huculské koně a nabízejí ubytování turistům.
- 1996 – Ing. Martin Hutař ze Starého Města pod Sněžníkem.** Zakladatel a dodnes ředitel firmy PRO-BIO, s.r.o., našeho nejznámějšího zpracovatele bioproduktů.
- 1997 – Ing. Miloš Knápek z Horních Heřmanic.** Ekofarma zaměřená na chov masných plemen skotu a poskytující agroturistiku na velmi vysoké úrovni. Knápkovi dnes uvažují o zřízení chráněných dílen na své ekofarmě.
- 1998 – pan František Březík z Kostelce u Zlína.** Březíkovi jsou v okolí známí kravským biomlékem a tvrdým sýrem. Při předávání poháru uspořádali rodinný koncert vážné hudby.
- 1999 – Ing. Tomáš Křišťan z Milotiček (Pelhřimovsko).** Ing. Křišťan nejen vede statek zaměřený na produkci biobrambor a chov ovcí, ale navíc učí na střední zemědělské škole v Humpolci, která se věnuje výuce ekologického zemědělství. Na statku také provádí polní pokusy a provozuje agroturistiku.
- 2000 – Ing. Zdeněk Ševčík z Pitína na Uherskohradištsku.** Sadař, který pěstuje různé druhy ovoce a suší je ve vlastní sušárně. Je zapojen do hnutí Tradice Bílých Karpat.
- 2001 – paní Jana Radičová, farma Babiny u Ústí nad Labem.**

Osobnosti a trvale udržitelný rozvoj

Světový summit o udržitelném rozvoji v jihoafrickém Johannesburgu se kvapem blíží. Co ale lidé o této problematice vůbec vědí? Ekologové položili v rámci kampaně Hra o zemi mnoha známým i méně známým osobnostem tuto otázku: „Co je podle Vás trvale udržitelný rozvoj“. Některé zajímavé odpovědi jsou uvedeny zde, kompletní sbírku názorů, včetně fundovaných definicí od renomovaných ekologů, naleznete na www.hraozemi.cz.

Bára Srnčová, herečka

Trvale udržitelný rozvoj je rozvoj, v kterém se musí začít rozvíjet každý člověk sám u sebe.

Pavel Liška, herec

S otázkou „Co je podle Vás trvale udržitelný rozvoj?“ se ocitám úplně na jiné planetě.

Helena Vondráčková, zpěvačka

Termín „trvale udržitelný rozvoj“ slyším poprvé.

Dáša Bláhová, herečka

Trvale udržitelný rozvoj? Rozvoj čeho? ... nemůžu Vám dát odpověď, protože nemám kompletní informaci.

Jan Kraus, herec a moderátor

Představuji si pod tím pojmem udržet rozvoj lidské společnosti v takové míře, abychom nezanikli. Stačí jet chvíli za Trabantem a hned je snad každému jasné, o co jde.

Vladimír Merta, písničkář a režisér

Trvale udržitelný rozvoj by měl představovat obnovení citlivosti k hlubším kulturním vrstvám života. Člověk by si měl uvědomit, že z hlediska vývoje Země je jenom přechodnou formou existence živé hmoty.

František Ringo Čech, dramatik, herec, zpěvák, politik, režisér

Trvale udržitelný rozvoj představuje nastolení harmonie a rovnováhy. To znamená nalézt zlatou střední cestu mezi dvěma tábory bláznů, s ortodoxními ekology na straně jedné a tržní ekonomikou na straně druhé.

Dan Bárta, muzikant

Trochu konzervativní koncepce pomalu směřující k aparátu. Nicméně cítím, že jejím výstupem by mělo být nabádání k neplýtvání, ke střídmosti, k úctě k životu, což je v pořádku. Jen si nejsem zcela jist, počítá-li tato koncepce také s tím, že jsme součástí evoluce se všemi jejími zákonitostmi (jako je například nevyhnutelný zánik) a že snaha o vymezení ostré hranice mezi kulturou a přírodou není cestou ke spáse. Také nepocituji člověka pouze jako parazitující zlo. Osobně vnímám život v jakékoliv formě jako dobrý a jsem si zcela jist, že s námi nezanikne. Já vám vážně rozumím, ale nevěřím příliš na projekty. V posledku zase půjde o osobní věc každého z nás.

Michaela Jílková, moderátorka

Pod pojmem trvale udržitelný rozvoj si představuji, že bude stále více zeleně a lidé se začnou více starat o přírodu.

Milan Knížák, generální ředitel Národní galerie v Praze

Nevím, co je trvale udržitelný rozvoj, myslím, že trvale nelze udržet nic. Podle mne jde o to najít cestu, která nám dovolí svobodně (ve smyslu demokraticky) žít a zároveň přitom nezničit svůj životní prostor. Hlavní roli v tom hraje poměr ke kultuře a umění. Umění zjemňuje. A právě jemnost je to, co tento svět postrádá. Jemnost k lidské i ne-lidské existenci.

(vybrala Pla)